

Президент України Петро Порошенко у неділю, 27 вересня, виступив в Генеральній Асамблеї ООН на Самміті з прийняття Цілей сталого розвитку. Україна має впроваджувати необхідні системні реформи, протидіючи російській агресії, яка намагається підірвати демократичний європейський розвиток, обраний українським народом. Про це під час виступу заявив Порошенко.

«У результаті зрадницької російської анексії українського Криму та агресії на Донбасі тисячі людей були вбиті. Було зруйновано критично важливу інфраструктуру. Україна втратила близько 1/5 свого економічного потенціалу», – сказав він. Президент наголосив, що військові дії Росії проти України «збільшили екологічні та епідеміологічні загрози, а також ризики, пов'язані із соціальною ізоляцією». «Хімічні склади в зоні конфлікту в східній частині України та в прилеглих територіях являють собою особливу небезпеку. Є жакливі загрози потенційних техногенних катастроф», – зазначив Порошенко.

Україна сподівається на відновлення контролю над тимчасово окупованими Донбасом та Кримом і повернення додому 1,5 млн вимушених переселенців. Порошенко також додав, що «Україна неухильно прямує шляхом реформ, викладених у Стратегії сталого розвитку «Україна – 2020». «Ми переводимо наші стратегічні завдання в конкретні дії», – сказав він. «Українське суспільство зосереджено сьогодні на боротьбі з корупцією, забезпеченні соціальної справедливості, ефективної системи охорони здоров'я, доступної освіти, інноваційного розвитку, сталого енергопостачання, продовольчої безпеки, здорового довкілля», – розповів Президент України світовій спільноті.

день

Громада активна у Карлових Варах

Дніпропетровські волонтерки розвантажують та розсортовують чеську допомогу для фронту.

У Карлових Варах щороку восени відбувається Міжнародний фольклорний фестиваль. Цьогорічний був ювілейним – двадцятим. Окрім чисельних танцювальних та музичних колективів із-за кордону, були також представлені творчі сили місцевих національних меншин. Союз Українців Богемії, що об'єднує українців та шанувальників української культури Карловарського краю, презентував хор на чолі з пані Юлією Черевко. Участь хору в цьому престижному Фестивалі відбулась завдяки активній підтримці Посольства України в Чехії та безпосередньої присутності Посла України пана Бориса Зайчука.

А 12 вересня Союз Українців Богемії традиційно прийняв участь в урочистостях з нагоди Дня національних меншин Карловарського Краю. Мешканці міста Соколов, потужного центру вугільної промисловості, мали можливість насолоджуватись нашими народними стравами, горілкою та українським вином «Масандра». Захід теж відбувся за участі українського посла та його дружини Людмили. СУБ висловив щире подяку дипломатичній установі за увагу до карловарських українців та допомогу у проведенні заходів.

Владислав Роговий

Перший дзвоник

Це – особливе свято, як для дорослих так і для дітей. В усіх школах завжди голосно звучить урочиста музика, звідусіль лунають теплі привітання. У вересневій дні Прага уже вкотре зібрала на святкову лінійку дітей, батьків і гостей. В нашій суботній українській школі «Ерудит» велике свято – День знань, і наша шкільна сім'я прийняла поповнення – учнів 1-го класу. Урочиста лінійка в школах традиційно розпочинається з виходу першокласників. Дивлячись на них, кожен згадує своє Перше вересня, коли були такими маленькими, непосидючими, цікавими, беззахисними, як сьогоднішні першокласники.

Вони зайняли почесне місце на нашій лінійці. Але присутні й ті, для кого цей перший дзвінок буде останнім – це наші випускники. Маленькі школярики схвилювано декламують вірші та виблискують вишиванками. Наші маленькі друзі стають повноправними школяриками, та отримують з рук випускників маленькі подарунки.

Привітала понад сім десятків школярів і представник посольства України в Чеській Республіці пані Юлія Клочко. Хотілось би висловити велику подяку та земний уклін людині з великим серцем – народному артисту України Богдану Бенюку, керівництву Міжнародної української школи та президентові Міжнародного об'єднання «Українська свобода» Богдану Костіву. Щира подяка батькам, які тут за кордоном підтримують та вірять в українську освіту. Це – люди, без яких наша школа в Празі не мала б жодних шансів на існування.

Наталія Фаркаш, вчителька школи

Публікація про Собор

З нагоди 300-річчя освячення греко-католицького кафедрального собору Святого Климента в Празі Апостольський Екзархат видав публікацію про цей Храм Божий. Собор Святого Климента має древню основу, тому що стоїть на місці, де знаходився домініканський монастир з готичною церквою Святого Климента. Пізніше він був зруйнований, і відновлений 300 років тому єзуїтами. На свій час коштував належав до модерних релігійних споруд, про що свідчить його декор.

Особливістю цього храму є його асоціація зі Святими, які працювали в його стінах: проповіді тут промовляв єзуїт Святий Петро Канісіус, першим греко-католицьким парафіяльним священиком у храмі був Блаженний Василь Гопко та Блаженний Павло Петро Гойдич, який подарував храму Дароносицю для Святих Дарів. Побічно

пов'язаний із храмом також Святий Папа Ян Павло II, який підняв храм до статусу собору. Видання знайомить читачів із обставинами будівництва храму, описує оздоблення і спирається на багату історію, пов'язану не тільки із греко-католиками, але і домініканцями та єзуїтами. Публікацію можна замовити за адресою Апостольського екзархату або за 100 корун чеських можна придбати безпосередньо в церкві.

Вл. інф.

Харита Оломоуц допомагає освіті луганчанки

Молода українка була вимушена поїхати з Луганська з відомих причин. В оломоуцькій Хариті вирішили допомогти їй із навчанням. Щороку завдяки допомозі Навчального фонду Архієпископської Харити Оломоуц можуть навчатися в Україні біля десяти молодих чоловіків і жінок. Тепер до них належить і Ганна.

Вона проживала в Луганській області просто посеред боїв. Війна в кінцевому підсумку вигнала її матусею з дому. «Обидві жінки переїхали в серпні минулого року до Коломиї. Ганна встигла закінчити

перший рік педагогічного університету, але не змогла продовжити навчання. Треба було кидати все, і їхати, опинилася без гроша в кишені. Тому ми включили її до нашого фонду», – сказав греко-католицький священник о. Ростислав Стройвус. Ганна вже в цьому навчальному році навчатиметься у Прикарпатському університеті в Івано-Франківську.

О. Ростислав каже, що освіта має величезне значення для майбутнього молодих українців. Тому фонд Харити підтримує і колишніх підопічних дитячих будинків. «Освічені люди легше знайдуть роботу й уникнуть злочинної діяльності. Саме до неї, на жаль, часто вдаються діти з державних дитячих будинків», – сказав він. Кожен український університет або коледж має свої власні правила. «Деякі сту-

денти витрачають допомогу на проживання у гуртожитку й книжки. Інші оплачують транспорт до школи і назад додому, або витрачають за саме навчання, якщо воно платне», – пояснив Стройвус. Фонд підтримує студентів, доки вони не знайдуть додаткову роботу. Стройвус каже, що дехто стає самодостатнім вже після першого року навчання. «Бути повністю без роботи й одержувати нашу допомогу студенти можуть максимум три роки. Після цього фонд припиняє їхню підтримку і допомагає тим, хто цього потребує більше», – додав він.

Один студент отримує 400 євро на рік, що в ці дні менше, ніж 11 000 крон. Громадськість також може допомогти у навчанні українським студентам.

Мартіна Учньова

Маркування Карпат триває

Чеські та словацькі волонтери знову взяли за маркування туристичних стежок в українських Карпатах. Наприкінці червня і на початку липня 20 чеських і словацьких добровольців, у рамках волонтерського руху, організованого рухами «Бронтозаври» («Brontosaurus») та «Веселка» («Duha») з Єсенік, позначили ще 72 кілометри пішохідних стежок в околицях закарпатських населених пунктів Перечин, Туря Ремета та Лумшори. Крім того, над туристичним центром Пилипець на полонині Боржава, на самому хребті гори Ряпецька, на небезпечній ділянці встановили два покажчики з орієнтирами. Загальна довжина позначених за чеськими стандартами пішохідних стежок від початку проекту у 2008 році виросла до поважних 1300 км. При цьому, добова норма для групи маркувальників становить близько семи кілометрів нових маршрутів. Відмічені маршрути позначені на туристичних картах, і їхні координати GPS можна знайти на сайтах організаторів акції. У цьому році маркування підтримав Пардубицький край.

Іво Докоупіл, координатор руху «Веселка» Єсеніки й керівник проекту, розповів: «Нам вдалося домаркувати червону мітку з Невицького аж до Лумшор. Цей маршрут був першим маркованим за першої чехословацької республіки на Підкарпатській Русі, він називався «Ювілейним». За сім років роботи ми покрили Українські Карпати мережею позначених маршрутів, маємо і Карпатську магістраль через

Чеські та українські волонтери після проробленої роботи – маркування туристичних пішохідних шляхів – на полонині Боржава.

усі полонини від словацького аж до румунського кордону, довжиною 360 км. За всі роки ми мали близько двох сотень добровольців, які поширювали за кордоном добру репутацію якісного чеського туристичного маркування. В Україні наша робота має велику повагу, допомагає розвивати сучасний туризм у бідних гірських регіонах».

Вл. інф.

Пласт – скаутська організація української молоді в Чехії – запрошує усіх дітей віком від 6 до 15 років на пластові заняття за адресою Mexická 4, Praha 10. Приходьте, будемо на Вас чекати! Якщо виникнуть запитання, звертайтеся на plastcr@gmail.com або за тел. +420702010184 (Наталя). Facebook: Пласт Чехія

Допомога АТО з Чехії не припиняється

Триває акція «Допомагаємо Україні разом – Чехія», яку ініціювала громадська організація «Українська Європейська перспектива». «Таких людей, які вже стали для мене друзями, в Дніпропетровську, є багато, – пише у своєму звіті за 14 серпня активістка УЄП Галина Андрейців. – Що б там не базікали, але мужні хлопці з ПС вартують нашої шани і допомоги... У хлопців серце б'ється за Україну, а москалі в штани кладуть від розповідей про страшних «правосеків». Отже, Олена Істоміна та Іван Мирний, безстрашні козаки із 7, 14 і 9 батальйону ДУК ПС, отримали: форму Woodland DPM: кітель х 48 шт; штани х 54 шт.; парка х 2 шт.; наплічники BW х 9 шт.; наколінники+налокотники х 70 шт.; футболки військові Brit х 70 шт.; пральний порошок х 30 упаковок. Всього на загальну суму 69 тисяч чеських крон. Зі збірки в Празі, на Оплеталовій вулиці 39, хлопці отримали цілу купу добра: макарони, чай,

каву, шоколад, цукор, більше 100 смачних м'ясних консервів, енергетичні батончики, необхідні ліки, вологі серветки, батарейки, свічки, спальні мішки, кавоварку, електробриту, подушки і ковдри, та багато іншого потрібного і корисного на передовій. Хлопці все це добро мали можливість отримати дякуючи вам, дорогі закордонні патріоти!» Завдяки Українській профспілці Чехії, якою керує Тарас Костюк, центру військової та тактичної підготовки «Патріот» передали спальні мішки, тактичні рукавиці, кисневі балони, маскувальні сітки, які вже поїхали на передову. Благодійники із Чехії також допомогли придбати тепловізор «Пульсар XD50S» для батальйону імені Кульчицького, повідомив волонтер Богдан Масляк. Для перевезення допомоги з Чехії волонтерам з об'єднання «Празькі УкрОп(к)и» (волонтери Зіна Гаврилюк, Павло Коршніков та ін.) навіть довелося придбати спеціальну міст-

Дніпропетровські волонтерки розвантажують та розсортовують чеську допомогу для фронту.

ку машину KIA Carnival, яку назвали «україномобілем». Допомогти захищати Україну може кожен, перерахувавши будь-яку суму на рахунки вищезазначених об'єднань.

Вл. інф.

Калина у брненському парку

Українська ініціатива Південної Моравії – це молоді люди, які проживають у місті Брно та з усіх сил намагаються підтримувати тут діяльність громади. Так, вони взяли участь у місцевому фестивалі національних меншин «Бабілонфест». Разом із місцевими поляками 15 вересня у парку «Лужанки» вони посадили національні дерева двох народів – дуб і калину. Супроводжувалася акція, з якої, власне, і почався фестиваль, невеликою культурною програмою та фуршетом із національних страв. У рамках «Бабілонфесту» відбулися літературні читання з нагоди 70 років з дня

закінчення Другої світової війни, концерт, який також організувала українська меншина, а основна програма – у суботу 19 вересня – належала спорту та маскараду на Моравській площі. Містом пройшов парад національних меншин, у другій половині дня чергувалися виступи танцювальних та музичних колективів. До цього подавалися різноманітні національні страви, діяла також маленька школа народних танців. Програма завершилася балом у готелі «Козак».

Ілнара Дудаш

Українки Брна садять калину

Розпочались «Дні української культури»

Традиційні дні української культури розпочинає Українська ініціатива в Чеській Республіці у співпраці з іншими українськими організаціями та Посольством України у ЧР. У рамках «Днів» уже відбулися неординарні заходи. Скажімо, Дніпропетровський академічний музично-драматичний театр ім. Т. Шевченка представив 16 вересня у празькому Вршовіцькому театрі виставу «Майська ніч» за мотивами повісті Миколи Гоголя, а 19 вересня українці взяли участь у ярмарку «Міхле» іншими очима». Тут весь день була багата культурна програма, презентація Будинку нацменшин, книж-

кова виставка, демонстрація національних страв тощо. Програму збагатив виступ гурту «Ігніс». Цей же гурт виступив 25 вересня у культурній акції Праги 4 «Jablkobraní» у парку Камик, що у мікрорайоні Лібуш. Другий місяць осені також обіцяє бути цікавим. 5 жовтня о 18-тій годині планується відкриття виставки «Уміння слухати». Це – благодійна виставка картин, присвячена постраждалим в АТО. Вона відбудеться у звалі Дому нацменшин на Воцеловій вулиці 3. 6 жовтня до Праги знов завітає Сергій Притула із першим україномовним гумор-шоу «Вар'яти». Виступ відбудеться у театрі «Бродвей», вул.

На Пржікопе 31. 7 жовтня о 16-тій годині – виступ гуртів «Ігніс» та «Джерело» у центрі «Аркади», вул. На Панкраці 86, Прага 4.

Після невеликої перерви наступна акція відбудеться 15 жовтня о 18.00 годині. «Україна на фронтівій лінії» – так називається серія документальних фільмів про сучасну Україну очима молодого сілезійського режисера з Чеського Тешіна Лудека Ондрушки. Він розповість про свій досвід відвідання сходу України, з ним можна буде поговорити, вхід буде вільний до зали Дому національних меншин на Воцеловій вулиці

Закарпатці виступали у Їглаві

Чеський край Височина святкував своє 15-річчя. З цієї нагоди у Їглаві відбулися велелюдні урочистості. На запрошення гетьмана Височини Їржі Бегоунка у відзначенні ювілею партнерського регіону взяла участь офіційна делегація Закарпатської області на чолі з головою Закарпатської обласної ради Володимиром Чубірком. «Закарпаття має багато добрих друзів. На сьогодні маємо підписані угоди про дружбу і співробітництво із 13 регіонами країн Європи. Але співпраця між Закарпатською областю України і краєм Височина Чеської Республіки може служити взірцем міжрегіонального співробітництва. Вона надзвичайно позитивно проєктується на зміцнення як міждержавних відносин, так і суспільного життя обох ре-

гіонів. Розпочате вісім років тому співробітництво успішно розвивається, і з нього беруть приклад й інші регіони наших країн. Сьогодні на Закарпатті майже нема району, де б ця співпраця не залишила по собі добрий «чеський слід». Вона втілена у більше 50 новозбудованих або реконструйованих за фінансової участі Височини шкіл, дитсадків, лікарень. Ми спільно реалізуємо ще більше 20 таких проєктів. Наші люди ніколи не забувають тих, хто допомагає і робить добро», – зазначив Володимир Чубірко.

Урочистості відбулися в амфітеатрі під відкритим небом у парку «Геулос». На сцені амфітеатру таланти представили більше 300 учасників народної творчості з шести країн. Із Закарпаття приїхав народний

Ї. Бегоунк та В. Чубірко у Їглаві разом із закарпатським гуртом «Розмарія»

ансамбль народної пісні «Розмарія». Закарпатці презентували також продукцію харчової промисловості та сільського господарства області, пригощали височинців бограчем та гуцульською бринзою.

Прес-служба ЗОР

На Старомаку триває акція «Майдан»

В чеській столиці триває акція «Празький Майдан». У кожні вихідні на площі Старого Міста встановлюється намет, де надається інформація, триває збір підписів та нерідко виникають дискусії із проросійськими опонентами й російськими туристами. Тут можна допомогти українській армії – скажімо, взяти камуфляжну сітку, підтримати петицію, що закликає до введення жорсткіших санкцій проти Російської Федерації або дізнатися новини з лінії фронту чи про менш відомі аспекти війни в Україні.

Можна принести гуманітарну допомогу для людей, які постраждали від війни. Вітаються аптечки першої допомоги, бинти, шкарпетки, шорти і спальні мішки, швидкокопсувні продукти, чай, кава, шоколад. Ці речі можна принести у будь-яку неділю на Староміську площу в Празі. Скажімо, раніше зібрана допомога вже прибула у центр допомоги армії й переселенцям міста Ковель, а волонтер Тарас Костюк доставив маскувальну сітку прямисінько у зону АТО.

Вл. інф.

Празькі майданівці Наталка Доморослова та Ян Гавелка навпроти маскувальних сіток.

3 у Празі. Завершаться празькі «Дні» 27 жовтня о 19-тій годині виступом легендарного вокального гурту «Пікардійська Терція» у театрі «Бродвей», На Пржікопі 31. Концерт відбуватиметься у рамках акції «Подаймо руку Україні», ініційованої празьким українським психологом Ростиславом Прокоп'юком. Патронат над цим виступом, а також над виступом Сергія Притули, узяв міністр з прав людини, рівні можливості та закон Їржі Дінстбір. Деякі заходи відбуватимуться також в інших регіонах – Карлових Варах, Кадані, Глінску тощо. В Оставі 6 жовтня о 18-тій годині у «Молочному барі «Навпроти»

відбудеться зустріч з українцями, які розкажуть, чому вони хочуть жити у демократичній країні. Програма «Днів» буде ще уточнюватися та доповнюватися, тому зацікавленим радимо стежити за сторінками www.ukrajinci.cz.

пор

 Záštitu převzal ministr pro lidská práva, rovné příležitosti a legislativu Jiří Dienstbier.

V rámci projektu "Podejme ruku Ukrajině"

6.10.2015 v 19:00

27.10.2015 v 19:00

Pikardijiska tercija

DIVADLO BROADWAY
 Vstupenky jsou k dispozici v síti Ticket art a v ukrajinském obchodě Rodina
 Novákových 489/20 tel.: +420 773 511 151
 Praha 8

НІКОЛИ ЇЇ НЕ МИНАЄМО...

Каталог творів О. Новаківського із колекції
М. Мушинки (Львів, 2012)

Слов'янська бібліотека у спогадах Миколи Мушинки

РОЗМОВЛЯВ: Олег ПАВЛІВ

За певний час праці в Слов'янській бібліотеці я познайомився із провідними вченими та літераторами, які внесли значну лепту до становлення української діаспори в Чеській Республіці, популяризуючи своєю творчістю українство в Європі та світі. Серед таких слід відзначити Миколу Мушинку, провідного українського та словацького вченого, всебічно розвинену людину, внесок якої є величезним надбанням для нашої культури й історії.

В співбесіді з паном Мушиною вирішив поцікавитися його спогадами на минуле української діаспори в контексті його співпраці зі Слов'янською бібліотекою.

– Слов'янська бібліотека в Празі була для мене основним джерелом знань з ділянки україністики від початків мого вузівського навчання. У 1954 році я вступив на перший курс Інституту російської мови та літератури в Празі (*Vysoká škola ruského jazyka a literatury*). На Пряшівщині я був вихованим в російськомовних школах – початковій школі у Курові, середній (горожанці) у Бардієві та гімназії (пізніше Одинадцятирічній середній школі) у Пряшеві. До Праги я прибув із мінімальними знаннями української мови та літератури. В програмі навчання в інституті у нас – вихідців із Пряшівщини – було обов'язкове вивчення української

мови та літератури (у словаків – словацької мови та літератури). Аби поглибити знання української мови і фольклору, я заочно відвідував лекції доцента Івана Панькевича на філософському факультеті Карлового університету, який спрямував мою увагу на Слов'янську бібліотеку. Там я знаходив літературу, про яку у Пряшеві мені і не снилося. Тоді завідуючою українськими фондами була українка з Волині Ніна Левитська (1902-1974), за професією скульпторка. Побачивши моє зацікавлення україністикою, вона всяко виходила мені на зустріч. З дозволу директора Йозефа Стрнадела вона пускала мене у фонди україністики

Микола Мушинка

(сигнатури на літеру «U»), куди стороннім вхід був заборонений. Для мене пані Ніна та її чоловік Борис Левитський були ніби прийомними батьками (своїх дітей у них не було). Часто за про шув али

мене додому. Пані Ніна пізніше подарувала мені передсмертні листи Олександра Олеся до неї (серед яких є і останній його автограф), шлюбну ікону, вишиваний рушник свого тестя, бюст Шевченка та Олеся її роботи тощо.

На матеріалах «Слов'янки» я написав курсову, дипломну та кандидатські роботи. Останню («Володимир Гнатюк і Закарпаття та його зв'язки з чехами та словаками») вже під час наукової аспірантури (1963-66). З цією бібліотекою я утримую тісні контакти по сей день, намагаючись поповнювати її фонди не лише власними працями, але й іншою українською літературою Пряшівщини. Беру участь у майже кожній її українознавчій конференції. «Слов'янка» для мене є найвизначнішою українознавчою книгозбірнею.

Якими є Ваші спогади про співпрацю з Іржі Вацеком безпосередньо?

З Іржі Вацеком я знайомий зі студентських років. Ми разом вчилися в Інституті російської мови та літератури у Празі, правда, він на рік нижче. Коли він став працівником Слов'янської бібліотеки, наші взаємини стали більш інтенсивними і дружніми. Якщо я не зможу знайти якусь книжку чи архівне джерело, звертаюся до нього. Він ще ніколи мене не підвів. Завжди знайшов потрібне. У свою чергу я намагаюсь постачати його інформаціями з україністики, так що тут є взаємне збагачення.

Якими є Ваші спогади про співпрацю з українською діаспорою в Чеській Республіці?

Я прибув у Прагу 1954 року, коли тут були вже лише «залишки» колишньої міжвоєнної та воєнної української еміграції: Корнило Заклинський, Степан Сірополко, Михайло Бринський, Іван Панькевич та інші. Час від часу вони збиралися за довгим столом у прийомній Слов'янської бібліотеки і я, пораючись у каталогах, любив прислуховуватись до їхніх розмов, переважно спогадів на недавнє минуле. Найтісніші контакти в мене були з доцентом Іваном Панькевичем (1887-1958), якого у нас на Пряшівщині і надалі вважали «українським буржуазним націоналістом». З ним я в 1957 році їздив у фольклорно-діалек-

тологічну експедицію у моє рідне село Курів Бардіївського округу. Про нього я, ще будучи студентом, опублікував поширений некролог («Český lid», 1958, č. 4), пізніше присвятив йому два наукові збірники та кільканадцять статей.

З молодшої, вже післявоєнної української діаспори, я найтісніші зв'язки утримував з Орестом Зілинським, Вацлавом Жидліцьким, Ольгою Дутко, Ольгою Байлюк, Миколою Затовканюком, Юрієм Гривняком, подружжям Михайлишиних, Зіною та Костем Ґеник-Березовськими, Андрієм Куринським, Тарасом Кушинським, Надією Валашковою та іншими. Майже про кожного з них пізніше доводилось мені писати. Про Ореста Зілинського, тоді, коли його ім'я не лише в Україні, а й навіть у Пряшеві невідомо було згадувати, я в США опублікував книжку «Науковець з душею поета» (Бавн-Брук, 1983). А вже у незалежній Україні подбав про видання майже усього його літературознавчого та фольклорного доробку у чотирьох об'ємних книгах (2013-2014) – кожна з моїм вступом або післямовою.

У США я у співавторстві із Юрієм Шевельовим та Олексою Горбачем 1994 року опублікував 583-сторінковий «Збірник пам'яті Івана Зілинського» (батька Ореста, професора Карлового університету), який відкривається моєю студією «Життя і наукова діяльність Івана Зілинського» (с. 9-53). Зараз я утримую стосунки із сином Ореста Богданом Зілинським. Коли 1965 року я став головним (і єдиним) редактором «Наукового збірника Музею української культури у Свиднику», декого з пражських українців (К. Заклинського, О. Зілинського, А. Куримського, З. Ґеник-Березовську, К. Ґеник-Березовського, С. Клочурака, М. Затовканюка, Ф. Тішого, Ф. Главачка, І. Горака) я притяг до співпраці з цим виданням, публікуючи на його сторінках їхні статті.

Наприкінці 50-х років до Праги почали повертатися деякі в'язні ГУЛАГу, з якими я пізніше познайомився і почав співпрацювати. Пригадую, десь у 1957-58 роках на квартирі Ніни та Бориса Левитських я зустрівся з українським архітектором Артемом Корнійчуком, який недавно повернувся з Сибіру. Та набагато більше інформації про ГУЛАГ я довідався від президента Гуцульської республіки 1918-го року та міністра збройних сил Карпатської України 1939 року Степана Клочурака (1895-1980), який у Сибіру пробув дванадцять з половиною років. Він дуже втішився, побачивши 1969 року свою статтю про Івана Панькевича на сторінках «Наукового збірника Музею української культури у Свиднику» (№ 4, кн. 1).

На моє прохання він написав спогади про своє дитинство і Гуцульську республіку «До волі», які я відредагував, та опублікувати

вже не встиг. Вони у 1978 році вийшли друком у США і мали для С. Клочурака фатальні наслідки. Після їхньої появи органи чехословацької безпеки (мабуть, і радянського КДБ) зробили на його квартирі ґрунтовний обшук, забрали всі «папери» (включно рукопису другого тому спогадів та матеріали до третього тому), пригрозили Сибіром, якщо він опублікує за Заході бодай рядок. Це прискорило його смерть. До речі, літературою при писанні спогадів постачала С. Клочурака його внучка Люба, яка тоді працювала у Слов'янській бібліотеці.

Згодом про життя і діяльність Степана Клочурака написав книгу «Лицар волі», яка вийшла в Ужгороді двома виданнями (1995 та 2011 року). Його нью-йоркські спогади «До волі» перевидав своїм коштом колишній і нинішній голова Закарпатської облдержадміністрації Геннадій Москаль (2009 р.).

Пишучи книжку про С. Клочурака, я спілкувався у Празі з його дочкою Ольгою Урбанцовою та братом Василем Клочураком – батьком письменниці Галини Павловської. На аукціоні в Празі мені в 1974 році пощастило придбати понад тридцять картин визначного українського живописця Олексія Новаківського (1872-1935), пізніше спровадити із Праги до Музею української культури у Свиднику понад двісті творів співзасновника та довгорічного професора Української студії пластичного мистецтва у Празі Івана Кулеця (1880-1952) та у 1980 році влаштувати там виставку до століття з дня його народження.

Ми з дружиною Магдою вважаємо Прагу кращим містом у світі й відвідуємо її по кілька разів на рік. Слов'янську бібліотеку ніколи не минаємо. Нам приємно, що зараз у Празі живуть троє наших онуків, з яких двоє – студенти. Внучка Михаєла іде слідами діда – в Карловому університеті вивчає україністику та етнологію.

Пряшів, 3 серпня 2015 року

Усі фото – із власного архіву Миколи Мушинки

М. Мушинка та О. Зілинський із студентами Пряшівського Університету на екскурсії у Слов'янській бібліотеці.

Архіви розвінчуюватимуть міфи...

Українці ознайомили чехів із важливими документами щодо бандерівців, власовців та Празької весни

Розмовляв: Роберт ПАВЕЛКА

Директор архіву Служби безпеки України Ігор Кулик відвідав празький Інститут вивчення тоталітарних режимів (USTR), і з цієї нагоди описав ситуацію в Україні навколо антикомуністичних заходів і співпрацю з USTR. В українських архівах є чимало матеріалів, котрі стосуються колишньої Чехословаччини.

– Чотири закони про декомунізацію в Україні набули чинності в травні цього року. Перший – пов'язаний із доступом до архівів, з можливістю ознайомитися з матеріалами репресивних дій радянських властей від 1917 до 1991 року. Тут застосовується принцип, що все відкрито для всіх. Хто хоче, той може відшукати будь-яку архівну інформацію, яка відповідає цьому закону. Кожному можна створити копію архівного документа. Протягом двох років (до 2017) всі відомчі архіви, такі як архів МВС чи архів спецслужб, повинні бути об'єднані й передані до Інституту національної пам'яті. Таким чином, ми прагнемо до подібної ситуації, яка працює в Польщі, Чехії та інших країнах колишнього Східного блоку.

Другий закон – про вшанування жертв комуністичних репресій. На національному рівні визнається діяльність конкретних осіб, які докладали зусиль і боролися за незалежність України. Цей закон має також вирішувати фінансову компенсацію на регіональному рівні.

Третій закон можна назвати «законом про Другу Світову війну». Він замінює радянське кліше «Велика Вітчизняна війна» на загальноприйнятну назву – Друга Світова війна. 9 травня і надалі буде вихідним днем, але, як і у більшості європейських країн, день вшанування жертв війни від-

значатиметься на день раніше. Це буде не святом, а днем пам'яті.

Четвертий закон є найбільш обговорюваним – це засудження нацистського та комуністичного режимів, із фокусуванням на територію України. Формулювання цього закону створює прецедент, тому що він ставить на один рівень нацистський і радянський режим. У демократичному прийнятті комуністична ідеологія має право на існування, але не комуністичний режим. Для дослідницьких і дискусійних цілей комуністичні символи (медалі, гравюри тощо) дозволені, але однозначно заборонено використовувати їх для пропаганди комунізму, закликати до повернення СРСР. Закон передбачає ліквідацію у громадських місцях будь-яких символів комуністичного режиму, в тому числі з імен міст, сіл, вулиць або інших об'єктів, пам'ятників і статуй. Те саме стосується і державних, і недержавних установ, приватного сектору та ЗМІ. Політичні партії також є предметом цього закону.

Запровадженню цих законів на території України був значний опір?

Найбільше обурення, звичайно, було з боку Комуністичної партії України, «Опозиційного блоку», який складається переважно з прихильників Віктора Януковича. Чим далі на схід, у бік Донецька чи Луганська, ми знаходимо все більше супротивників перейменування та змін. Навіть з карти помітно, що на Сході ще багато пам'яток минулого режиму. Тепер на це є закон, і його необхідно поважати. Сама КПУ відмовилася міняти назву, тому їй було заборонено брати участь у виборах. Але є одна районна організація, яка має нову назву, тобто рядові кому-

ністи погоджуються підкорятися закону. Інша справа – Київ. Один із найбільших торгових центрів, який раніше називався «Більшовик» – бо розташований у стінах колишнього заводу під такою назвою – декілька місяців тому перейменувався на «Космополіт». Під питанням назва газети «Комсомольская правда в Україні». Вона повинна змінити ім'я до кінця року.

Маєте приклад зміни імен якихось більших одиниць?

Перейменовується і усувається. На час прийняття закону в Україні було близько тисячі пам'ятників або статуй Леніна. Нині чи не щодня до п'яти з них зникає. Часто це робота місцевої адміністрації, або проста ініціатива окремих осіб. Що стосується питання про перейменування, можу навести два приклади. До найбільших регіональних міст належать Кіровоград і Дніпропетровськ. Перший названий на честь комуністичного лідера Сергія Кірова (був застрелений в 1934 році нібито за наказом Сталіна), друга назва складається з річки Дніпра, і Петровськ. І тут цікава ситуація. Прихильники закону стверджують, що місто отримало цю назву у 1926 році в честь комуністичного лідера Григорія Петровського. Противники закону стверджують, що назва символізує заступництво Святого Петра.

Часом ситуація зовсім абсурдна – у Запоріжжі є головна вулиця – проспект Леніна. Від неї відходять вулиці на честь Леніна – Ілліча, Володимирова, інших комуністичних діячів – Чапаєва, Кірова, Артема, Свердлова, Чекистів тощо. Проспект завершується площею Леніна, на якій стоїть пам'ятник Леніну. З неї можна побачити гідроелектростанцію імені Ле-

ніна, далі вниз річкою є острів імені Леніна. І все це в Ленінському районі. Є ще багато сіл, міст і районів, які мають у назві комуністичні символи – червоний колір, зірки, прапори радянські. Ці імена повторюються в кожному регіоні.

На відміну від цього, у Тернополі комісія не знайшла жодної власної назви, які підлягають перейменуванню. Люди там все зробили без необхідності прийняття закону на багато років раніше.

Якою була співпраця з російськими архівами, є які-небудь проблеми?

Немає ніяких проблем, бо нема ніякої співпраці. Офіційно співпраця з російськими архівами на державному рівні була припинена в минулому році, після вторгнення Росії в Україну. Раніше ми неодноразово просили для видачі або запозичення частини архівів ФСБ, які пов'язані з Україною. Нас цікавили документи щодо Романа Шухевича чи Степана Бандери. Відповідь помістилася в один абзац, що вони не мають такої інформації. Навряд чи можна в це повірити. Про співпрацю в публікаціях або публічних заходах, навіть мови нема про це. Ми ніколи не були у них, їхні співробітники архівів ніколи не відвідували нас.

Згадаю історію. Російський вчений Сергій Рудовський хотів отримати архівні записи від 1937 року. Цей період назвали Великим Терором. Документ був таємним і йшлося у ньому про якесь місто на кордоні з Китаєм. Тому він звернувся до ФСБ із запитом про розсекречення. ФСБ запит відхилило. Рудовський почав судитися. Я стежив за справою, і цей документ, хоч і не мав нічого спільного з Україною, спробував знайти в наших архівах. Мені вдалося, ми виставили його на нашому сайті. Рудовський мав друге, третє судове засідання, приніс туди друкований матеріал з нашого сайту, але суди продовжують наполягати на забороні розголошення.

В українських архівах є матеріали, пов'язані з колишньою Чехословаччиною?

Так, вони є. Часто пов'язані з Празькою весною 1968 року. Маємо листи, які писали тодішні радянські солдати додому, і під час цензури були перехоплені. Вони свідчать, який задушливий клімат був у військових підрозділах. Теж є листи чехословаків українцям, йдеться тут про їхню реакцію на інтервенцію, з'являються мотиви її неприйняття. Про це важливо нагадувати. Також у нас є записи про репресії чехословацьких громадян, які проживали в Україні, з боку радянської влади. Є справи, заплановані в Москві, але реалізовані в Україні. Я маю на увазі радянські диверсійні групи, які видавали себе

за бандерівців або власовців. На території Польщі й Чехословаччини вони проводили терористичну діяльність з метою дискредитації УПА чи РОА. Таких операційних справ ми маємо понад десять. У кожній з них – двадцять папок із конкретними іменами, назвами міст, місць та іншими даними. Про це ми повинні говорити більше, бо в Польщі чи Чехії багато говорять про «волинську різню», навколо якої багато перекручень та перебільшень унаслідок багатьох років радянської пропаганди. Тепер є можливість переоцінити ці аспекти й дивитися більш об'єктивно на діяльність вождя українських націоналістів та весь антирадянський рух.

Ви згадали Празьку весну 1968 року. У ваших архівах є документи про це?

Робота в архівах триває досі, і іноді дуже важко взагалі дізнатися, що знаходиться в них. Якщо у вас є у каталозі запис про справу під іменем «Крокодил», «Факел» чи «Бегемот», але не написано, що є її змістом, значить, потрібно у всьому спочатку розібратися. Наш архів стосується головним чином України і українців. Що стосується акцій, запланованих у Москві або за ініціативи Москви, залишилося там. Можливо, ми знайдемо деякі фрагменти доповідей, що стосувалися українського КДБ, якщо його працівників залучала Москва, але вони навряд чи складуть повну картину.

Чому українці так довго відтягували із прийняттям цих чотирьох законів?

Хоча на початку 90-х Комуністична партія України була заборонена, суд згодом постановив, що вона має право на існування. І відтоді комуністи щороку були представлені у законодавчих органах та в місцевих радах. Партії, такі, як сьогоднішній «Опозиційний блок», мали дуже сильні позиції, особливо в східній частині України, і не було політичної волі на прийняття аналогічних законів. Більшість з них схвалена протягом швидких змін політичного клімату. Наприклад, після студентської Революції на граніті в Києві (1990) багато комуністів змінили тільки приналежність до політичних партій і фактично залишилися при владі. Помаранчева революція (2004), яка привела до влади президента Віктора Ющенка, мала на меті догодити всім і прийти до

Ігор Кулик (ліво) із чеським колегою Штепаном Черноушек, фото автора, eurozpravky.cz

якогось компромісу, і навіть тоді аналогічні закони не пройшли. Однак були вчинені половинчасті кроки, виник Інститут національної пам'яті (аналогія USTR), але не всі матеріали служб безпеки перейшли під контроль цього інституту. Третя революція – Євромайдан чи Революція Гідності – була зіткненням двох думок, з одного боку стояв якийсь «гомо-советікус», а проти нього – сучасний українець. У перші ж дні Майдану на Хрещатику було скинуто пам'ятник Леніну. Його вже кілька разів пошкоджували, комуністи цілодобово біля нього чергували. І тепер його 60-літнє існування закінчилося. Було спонтанно знищено й ряд дрібніших статуй Леніна та інших артефактів, що нагадують про радянську владу. Це явище назвали згодом «ленінопадом».

Працівник USTR Штепан Черноушек додав до слів Кулика, що отримати будь-яку інформацію з архіву ФСБ практично неможливо. Надіслати запит може дійсно тільки прямий нащадок. СБУ, на відміну від цього, надає можливість ознайомитися з будь-якими матеріалами щодо потерпілих чи слідчих. Слід також зазначити, що деякі місця працівники Інституту не встигли відвідати і матеріали потрапили в руки ФСБ. Стратегічні будівлі СБУ в Донецьку, Луганську, Севастополі, Сімферополі захоплювались сепаратистами, диверсантами й російськими окупантами у першу чергу, і між ними – й об'єкти архівів.

Репресії радянських властей щодо чехів, словаків і чехословаків стосувалися приблизно 25 осіб. Це були етнічні чехи, які жили в Україні з 19-го століття. Більшість з цих жертв репресій мала якесь відношення до України. USTR планує найближчим часом випустити спільно з СБУ три спільні публікації.

НАТО? НЕ БАГАТІЙМО ДУМКОЮ

Текст: Микола ШАТИЛОВ

У квітні президент України Петро Порошенко заявив, що наставляється запровадити плебісцит з нагоди членства України в НАТО. Під цим оглядом він наголосив, що українське військо усучаснилося, а тож є відповідним, якщо ми правильно зрозуміли пана Порошенка, до вимог Північноатлантичного альянсу.

Засадничою вимогою, як відомо, є наявність у претендента такої самої зброї, як у всіх інших членів Альянсу. Українське військо її не має і найближчим часом не матиме.

Дати зброю? А кому?

Голова Військового комітету НАТО чеський генерал Петр Павел певен, що помагати Україні зброєю, коли в Донбасі триває військова напруга, означало б підливати лою в огонь. Крім того, зауважує він, Київ сам чітко не уявляє, хто є представником його збройних сил, а відтак ми не знаємо, в чій руки могла б потрапити наша зброя. Як на приклад нечітких уявлень київського військового керівництва Петр Павел посилається на постання кількатисячної Національної гвардії якраз в той момент, коли регулярна армія відчувала брак у всьому. Зазначимо в дужках, що загони національних гвардійців складав, не замислюючись, чим він їх озброїть, нинішній міністр оборони Степан Полторак.

Відповідь на запитання «в кого опиниться наша зброя?» шукає і президент США Барак Обама. Шукає і не знаходить. У таких куренях, як «Азов», «Дніпро», «Айдар» чи «Донбас»? Годі допустити! То є «приватні війська українських олігархів». В армійських підрозділах? Нема жодної запоруки, що вони не покидають високоточної американської зброї і техніки так, як покидали під Дебальцевим. Вибухне світовий скандал, і до відповідальності покличуть його, Барака Обаму, а не сенатора Джона МакКейна.

А Петро Порошенко в паузах між вимаганням зброї то у Вашингтоні, то в Брюсселі, знай собі позує – то в кабіні бойового літака, то з новісіньким великокаліберним кулеметом, то в башті взірцево-показового танка... Грає на публіку: місце в НАТО, мовляв, нам забезпечено.

Але ж публіка бачила й бачить на тисячах інших світлин, а часто і на власні очі, чим воюють її захисники.

Воюють застарілою – від автоматів аж по гармати – зброєю. Склади виметено під віничок. Рештки бойової техніки, які залишилися по генеральських ґешефтах, відремонтовано не на знаменитих колись українських збройових заводах, а в польових умовах, коли за всеосяжне зняття править кувалда. Заводи стоять, бо десятиліттями не мали державних замовлень і втратили, за малими винятками, свій виробничий потенціал.

Торгівля з убивцями

Постачається військо і новою технікою, але завчасто із серії «на тобі, небоже, що мені не гоже». Так було з панцерниками, що їх уже на фронті отримали національні гвардійці. Високі чини, передаючи з великою помпою машини, «забули» попередити тих, хто на них воюватиме, що панцерні плити мають тріщини.

Такі випадки негативно позначаються на морально-психологічному стані українських військовиків, з лав яких втекло від початку бойових дій близько 20 000 осіб. Не піднімає їхнього духу вгору і те, що війну називають не війною, а цілком загадковою антитерористичною операцією. Вони гинуть в боях з росіянами, а в той самий час українські торгаші продають їхнім убивцям стратегічно важливе обладнання. Як от гелікоптерні двигуни TV3, що їх виробляє запорізька компанія «Мотор Січ».

Вояцтво як не мало довіри до вищого командування, так і не має. Не дивно. Чи не кожен вояк відає, що напередодні російсько-української війни в Україні було аж 43 (сорок три!) бовдури з погонами генерала армії на плечах. Ніхто з них не мав ані дня, ані години бойового досвіду. Лямпаси або дістали з ласки Януковича та його банди, або просто купили. Воєначальнички...

Київська панівна верства виводиться: «Нема де інших узяти...»

Є в Західній Африці маленька держава Сьєрра-Леоне. Має вона свій «Донбас» – родовища алмазів, мала в половині 90-х і своїх сепаратистів, які той «Донбас» за-

хопили. Місцеві носії куплених лямпасів огиналися, як огинаються київські носії. Президент послав їх к лихій мамі і запросив іноземних «псів війни», вишколених на придушення таких повстань. Упродовж двох тижнів сто п'ятдесят найманців розпорошило десятитисячну армію сепаратистів.

Далекі шістдесяті... Індонезія вчинила напад на свою сусідку «через дорогу» – на Малайзію. Прем'єр-міністр Абдул Рахман замість битися з азійською надпотою до останнього малайзійця поставив на чолі своєї армії іноземних фахівців. Індонезійська інвазія захлинулася.

Менти та «вовани»

Не хочете «псів війни»? Запросіть американських українців, які вчора повернулися з іракських та афганських бойовищ і мають дипломи Вест-Пойнту, а не училища внутрішніх військ («вовани»), як міністр оборони України генерал-полковник Степан Полторак. Той самий, який, будиши начальником Академії внутрішніх військ, відряджав її слухачів на придушення Євромайдану. Утім, училище «вованів» усе ж таки не кулінарне. Один військовий аналітик єхидно зазначав, коли Порошенко призначив на посаду глави оборонного відомства Валерія Гелетея: «Мента із середньою освітою?! У такому разі начальником Генерального Штабу має стати випускник кулінарного училища».

А може, воно б і краще, якби кулінарного? Не було б Іловайського оточення з тисячами жертв, не було б Дебальцевого... За Іловайськ мав відповідати начальник Генерального Штабу Віктор Муженко. Не відповів. Далі начальствує. Казково везучий чоловік, сей пан Муженко. У Януковича, вірність якому зберігав до останнього, ходив у генерал-майорах, а в Порошенко вийшов на генерал-полковника. Та й кулі його бояться. У Вікіпедії читаємо: «...неодноразово особисто вів бійців в атаку». Се ж треба! Восстанне головнокомандувач особисто водив вояків в атаку у XVIII столітті... Ні, Вест-Пойнтом тут і не пахне.

Після Іловайського котла недовіра українського вояцтва до вищого командування поглибилась неміряно. Безодня! У тій безодні клубочиться і ворожнеча, і нена-

висть. Хитка рівновага сяк-так зберігається за умов позиційної війни. Та коли починаються активні бойові дії, й вище командування кидає війська на командирів середньої ланки, а само вмиває руки, з безодні лунає: «Нас зраджено!» Усвідомлення зради тягне за собою або бажання плюнути і втекти, або небажання битися (багнети в землю!), але в обох випадках ненависть до зрадника (зрадників) не тільки не зникає, а, навпаки, дужчає.

Порошенко, з усього видно, геть не розуміється на військових справах, і змушений спускатися на тих, кого має за знавців. Не було б нічого страшного, якби знаходив їх у середовищі високих професіоналів. Знаходить же у середовищі відданих йому кар'єристів. У такому разі він торує шлях не до НАТО, а до неминучої поразки України в її двобій з Росією.

...З кого й починали

Генерал армії Петр Павел, новий голова Військового комітету НАТО і перший на цій посаді представник колишнього соціалістичного блоку, має за собою військову гімназію, Високу школу наземних військ (Вишков), Військову академію (Брно), Військову академію в Кімберлі та Королівську військову академію в Сандгерсті (Велика Британія). Служив у повітряно-десантних частинах та у військової розвідці. На початку 90-х – у миротворчій місії ООН в колишній Югославії. Уславився визволенням з полону французьких миротворців. Операція, яку експерти вважають за вершину військово-дипломатичного мистецтва. Нагороджений французьким орденом Почесного легіону. Після Югославії командував підрозділами спеціального призначення. Очолював чеський

Українські солдати часто воюють старою зброєю ще радянського зразка

Генеральний Штаб. Вільно говорить англійською, французькою та російською. Сподіватися, що Петр Павел визнає колись за колег українських ментів з «квоанами», принаймні, наївно.

Що про Україну думають деякі чеські публіцисти?

Мартіна Фендриха, колишнього політика та нинішнього відомого журналіста («Респект», «Тіден», «Актуалне») спиталася репортерка Міліца Пеханкова («Хантура»): «Чим тепер, як журналіст, викликаєте таку огиду?» «Це стосується ситуації в Україні. Коли починаєте присвячуватися цій темі, на вас, мов сніжний ком, валиться ненависна реакція. Україна розділяє [чеське] суспільство, тому що тут [у Чехії] дуже сильно працює проросійська пропаганда. У росіян вона дуже добре продумана. Протягом десятиліть вони відточили її до досконалості. Тут багато не надто помітних, але геть божевільних серверів, які ллють ненависть до всього американського, до НАТО, до Європейського Союзу і Заходу. Мовляв, там все погано. Добрим є тільки Схід. Невдоволені люди це легко сприймають. Вільна система не може заборонити ці сумнівні джерела, і не хоче. Це вони знають і користуються цим. Самі у себе [в Росії] забороняють, що тільки можливо, а якщо комусь щось не подобається – в тюрму. Мають владу, тримають в руках вирішальну частину засобів масової інформації, а потім видається, що і тут половина людей підтримує Путіна. Але це не так. Тому і у нас багато що залежить від ЗМІ. Вільні ЗМІ є єдиною перешкодою для людей, які хочуть займатися політикою тільки для себе, які хочуть її контролювати. Вони є перешкодою не тільки для «хресних батьків», але й для тих, хто з ними варить кашу. Ось чому я працюю в газеті, думаю, що має сенс».

Мартін С. Путна, літературний історик, критик, співак і педагог Карлового уні-

верситету, який нещодавно відвідав Київ, у газеті «Лідове новіни» написав: «Спорідненість слов'янських мов – це нескінченні можливості для порівняння, просвітництва і сміху від непорозуміння, які інколи виникають. Відомим джерелом жартів для чехів є звичайне польське слово «шукаць». Або слово «запах», яке у чеській мові звучить як «сморід». Після двох тижнів подорожей Україною вважаю, що найбільшим потенціалом для чеської уваги в українській є словосполучення «будь ласка». Це схоже на дублет, відомий з польської: адже «ласка» у чеській мові – «любов», але в українській вживається у сенсі «милосердя, допомога і добра воля», навіть в богословському сенсі. Навпаки, «тілоšť» відповідає чеському поняттю «любов».

Один із учасників нашої екскурсії вдавав, що ніяк не може запам'ятати вираз «будь ласка», і весь час до молодих офіціанток звертався на чеський манір «сеш ласка». І це, безумовно, шлях до чесько-українського зближення. Першорядне значення каже буквально: будь милість. Будь готовність. Будьте доброю волею. Українці нині висловлюють готовність і добру волю терпіти недосконалість своїх сучасних політиків – тільки аби втримати отой сплеск хвилі національної єдності, тільки б доплести на ній до Європи. Під час подорожей Європою я не бачив країни, де б фраза «Європейський союз» мала настільки священні обертони. Країни, де прапор Європейського союзу майорить в центрі села, з вікон будинків, на капотах автомобілів і на міських автобусах, поруч із національним прапором. Країни, яку не турбує «брюссельська

бюрократія», бо вона пережила у незліченну кількість разів гіршу бюрократію. Країни, у 2015 році нагадує своєю енергією та оптимізмом Чехію після Оксамитової революції 1989 року.

На жаль, ота «ласка», тобто готовність і добра воля, буде ще дуже важко перевірятися і плекатися. У Чернівцях, старовинному австрійському місті, ми розмовляли із Борисом Херсонським. Російськомовний поет, який ототожнюється із державною ідеєю України (для чеського розуміння це можна наблизити до земського патріотизму чеських німців або німецькомовних чехів). Воістину він поетично описав ситуацію в Україні притчею. Україна – наче ящірка. Ступили на її хвіст, коли відірвали Крим і два анклав на Донбасі. Вони вже навряд чи повернуться, або, принаймні, не скоро. Але ящірка залишає хвоста. Якийсь час це їй буде боляче, а хвіст матиме ілюзію, що живе своїм власним життям; але ящірка виживе і побіжить туди, куди хоче. До Європи.

Однак «ласка» повинна бути і з європейської сторони. Мова хоча б про ратифікацію угоди про асоціацію з Україною. В Києві був показ стрічки Радіма Шпачка «Наручники», яка у Росії заборонена, бо тема розкриття комуністичних спецслужб режиму Путіна не подобається. Прийшов подивитися фільм й український міністр закордонних справ Павло Клімкін – і режисер вибачився перед ним і усією українською аудиторією за дотеперішню поведінку, а саме бездіяльність чеських політиків. При цьому від них не потрібно багато. Будь ласка!

Втратили майже дві тисячі військових...

Від початку Антитерористичної операції на сході України та окупації Криму Росією загинуло 1915 українських військовослужбовців, 271 вважаються зниклими безвісти. Про це повідомив начальник Головного управління персоналу Генерального штабу ЗСУ Ігор Воронченко. «З них бойових втрат – 1757 чоловік. Санітарні втрати (втрати особового складу внаслідок поранення) – 7053 особи, з них бойові санітарні – 5547 осіб», – сказав він. За словами Воронченка, 271 військовослужбовець числиться в списку зниклих без вісті, і 76 солдатів перебувають у полоні бойовиків.

Заступник генпрокурора, головний військовий прокурор Анатолій Матіос опублікував списки українських військовослужбовців і міліціонерів, які загинули в боях під Іловайськом (Донецька область) у серпні 2014 року. Список із 366 загиблих оприлюднений на сайті Генеральної прокуратури, в ньому містяться 209 прізвищ, а також

157 невідомих військових. «Ці справжні герої загинули під Іловайськом за Україну. Еліта і дух нашої нації, земля вам пухом і вічна пам'ять в наших серцях. Ще 156 цих героїв невідомі (медики зберегли ДНК), 158 вважаються зниклими безвісти (список зниклих безвісти, враховуючи можливе їх перебування в заручниках бойовиків, поки що не публікуємо)», – підкреслив Матіос.

Також під час цієї однієї із найсерйозніших битв у ході російсько-української війни в серпні 2014 року 429 вояків отримали поранення, 128 потрапили в полон. Тоді, при спробі звільнити Іловайськ, сили АТО потрапили в оточення, оскільки в Україну вторглися регулярні російські війська, які прийшли на допомогу своїм «підопічним» з «ДНР». Українські силови-

Похорон 18-річного волинянина, бійця «Азову» Андрія Сніткова. У бою за Іловайськ він накрив своїм тілом гранату, щоб урятувати побратимів

ки спробували вирватися з Іловайського котла, росіянами їм був обіцяний «коридор», однак колону українських військ окупанти і терористи обстріляли і спалили. За даними головного військового прокурора, під час боїв у серпні 2014 під Іловайськом Донецької області було 3,5 тисячі російських військових.

ліга

Путіна виводять на «ЧИСТУ ВОДУ»...

Журналісти з Bellingcat опублікували книгу доказів присутності російських військ в Україні. Доповідь журналістів на 67 сторінках розповідає про те, як російські війська потрапляли в Україну та завозили туди озброєння. Вона здебільшого фокусується на подіях літа 2014 року, аналізує постачання техніки, артилерійський вогонь, який вівся з території Росії, участь російських військовослужбовців.

Переважно документ виходить із відкритих джерел. Ідентифікація та підтвердження фактів перетину кордонів базується на доступних супутникових знімках. Журналісти відстежували мінімум 60 шляхів перетину кордону. Також з'явилось чотири чи п'ять нових пунктів пропуску. У доповіді зазначають, що випадки перетину кордону можна поділити на два види. Перший – колони перетинають кордон, щоб розпочати атаки з території України. Другий – колони перетинають кордон, щоб зайти в Україну та досягти – у більшості випадків – невідомої цілі всередині України.

Це вже далеко не перша публікація щодо присутності російських військ в Україні. 31 травня Bellingcat опублікував звіт про те, як Міністерство оборони Росії маніпулює супутниковими знімками, оголошуючи, що малайзійський «Боїнг», який здійснював рейс МН-17, був збитий українською ракетою. Дослідження катастрофи «Боїн-

Терорист фотографується разом зі спостерігачами ОБСЄ на місці падіння малайзійського літака.

га» – одна з головних тем Bellingcat. 17 липня, рівно через рік після катастрофи, засновник Еліот Гітінс і його експерти опублікували нову доповідь, яка до деталей розставляє всі крапки над «і» в цій темі. За інформацією Гітінса, із 23 по 25 червня минулого року «Бук» у супроводі військовослужбовців 53-ї бригади ППО армії РФ пройшов шлях від Курська до українського кордону. «Ми знаємо, які

люди входили до конвою і які люди сиділи за кермом ЗРК «Бук». Ми знайшли фото людини, яка стоїть на тлі того самого «Бука», з якого був збитий МН17... На всіх фото і відео ця людина поруч саме з тим комплексом, який 17 липня перебував на території України», – сказав Гітінс в інтерв'ю газети Bild.

рс

«Русській мір» приніс смерті і кримінал

На Донбасі від початку конфлікту загинуло вісім тисяч людей. Такі дані навіть спецпредставник ООН Крістоф Гайнс, який побував по обидва боки лінії зіткнення. У Донецьку чиновник поспілкувався з моніторинговою місією ОБСЄ, а також із так званим «омбудсменом ДНР». Ватажки терористів в останній момент від зустрічі відмовились. «Більшість із загиблих – цивільні. Вони гинуть від артобстрілів із обох сторін конфлікту. І це викликає найбільше занепокоєння», – заявив доповідач ООН.

Окрім того, Гайнс згадав і про добровольчі батальйони, які не були включені в сис-

тему Збройних сил України, і які, на його думку, застосовували насилля або погрожували тим, хто не тримався загальної точки зору.

Окрім того, на територіях, неконтрольованих українською владою, погіршується криміногенна ситуація. «В першу чергу напади на цивільних осіб, акти мародерства та грабежу здійснюють озброєні бойовики, яких практично не можуть контролювати ватажки», – йдеться у повідомленні прес-центру АТО. Так, у цьому місяці в населеному пункті Приморське зникло двоє місцевих жителів, які їхали машиною з причепом. Через два тижні

тіла цих людей було знайдено в селищі Сосновське у власному причепі з кульовими пораненнями в голову. Автомобіль зник. Також нещодавно в районі селища Октябрь Новоазовського району, на виїзді на українську сторону, терористи затримали цивільні автомобілі мешканців району з вантажем морепродуктів. Після перевірки документів бойовики конфіскували весь вантаж без будь-яких пояснень. Регулярно у «ДНР» та «ЛНР» пропадають молоді дівчата.

еспресо

Україна наважилась на санкції проти Росії

Російські авіакомпанії не зможуть літати в Україну з 25 жовтня. Таке рішення прийняте у рамках запровадження санкцій України проти РФ. «Державна авіаційна служба почала інформувати російські авіакомпанії, що потрапили до санкційного списку, про те, що їм не буде видано дозволу на виконання рейсів в українські міста з початку зимової навігації 2015-2016 років», – йдеться у повідомленні Міністерства Інфраструктури України.

Прийняв таке рішення Кабмін, і воно стосується в першу чергу компаній «Аерофлот» і «Трансаеро» до України. Кабінет міністрів також заборонив транзитні польоти російських авіакомпаній через територію України, «якщо вони містять товари військового призначення, подвійного призначення або російську військову живу силу».

Санкції України також зачепили російські авіакомпанії: «224 лютний загін», «ВІМ-Авіа», «Газпром-Авіа», «Донавіа», «Когалимавіа», «Оренбурзькі авіалінії», «Політ», «Трансаеро», «Уральські авіалінії», «Якутія», «Ямал» та ін. Перельоти між Україною і Росією, зокрема із Києва до Москви, крім «Аерофлоту» та «Трансаеро», здійснюють також «Міжнародні авіалінії України» (МАУ), білоруська компанія «Belavia», російські авіакомпанії «S7», «Utair» та деякі інші авіакомпанії.

Також президент Петро Порошенко підписав указ про введення інших санкцій проти Росії – відповідно до рішення РНБО від 2 вересня, яким санкції вводяться на один рік. Поіменні санкційні списки осіб та компаній оприлюднені на сайті президента. До них потрапила низка представників ЗМІ, серед яких, зокрема – Дмитро

Кисельов та Олена Березовська. Також під санкціями опинилися діячі культури, наприклад, Йосип Кобзон. У «чорному списку» також радник президента Росії – Сергій Глазьев, глава Чечні Рамзан Кадіров, голова Держдуми Федерального зібрання РФ Сергій Наришкін, міністр оборони РФ Сергій Шойгу, інші російські політики, проросійські учасники конфлікту на Донбасі, а також судді. Порошенко заявив про необхідність посилення санкцій через оголошення ватажками окупованих територій незаконних виборів у координації з Російською Федерацією. Обмежувальні заходи стосуються більше 400 фізичних та більше 90 юридичних осіб Російської Федерації та інших країн, які причетні до анексії Криму і агресії на Донбасі.

Українська правда

На фронті трохи втихомирилося...

Більш-менш стабільне перемир'я на Донбасі триває місяць. Війська так званих «ДНР» та «ЛНР» вже близько місяця не застосовують важкого озброєння – танків, мінометів та артилерію, заявив спікер адміністрації президента України з питань АТО Олександр Мотузьяник. «Відбуваються лише дрібні провокації противника на передньому краї і локальні перестрілки», – сказав він на брифінгу в Києві. Протягом доби фіксуються одиничні епізоди порушення режиму тиші з боку незаконних військових форму-

вань. Противник інколи відкриває вогонь зі стрілецької зброї і гранатометів, де-не-де працює ворожий снайпер. Найчастіше бойовики ведуть стрілянину неприцільно, з провокаційною метою, щоб змусити українських військових вести вогонь у відповідь. «Цим ворог намагається звинуватити сили АТО в ескаляції конфлікту, проте ця інформаційна війна не має жодних шансів на успіх», – зазначив Мотузьяник. Однак українські військові мало не щодня несуть втрати на лінії зіткнення внаслідок підризу на мі-

нах-розтяжках та у результаті діяльності ворожих диверсійних груп.

З 1 вересня на сході України встановилося нове перемир'я. Про припинення вогню в Донбасі домовилися лідери Франції та Німеччини Франсуа Олланд і канцлер Ангела Меркель телефоном розмові з президентом Росії Владіміром Путіним. Сторони знову зобов'язалися вивести важке озброєння.

уп

ЧР схвалила асоціацію, справа за Земаном...

Парламент Чехії ратифікував асоціацію Україна-ЄС, подолавши спротив комуністів. Нижня палата парламенту Чеської Республіки в ніч з 17 на 18 вересня підтримала ратифікацію угоди про асоціацію України з Європейським Союзом. За ратифікацію проголосували 107 парламентаріїв з 138, 29 – висловилися проти. Голосування в чеському парламенті затягнулося на кілька годин через комуністів, які заявляли, що Україна нібито не виконує основні вимоги Євросоюзу. Після шести годин дебатів і неодноразових запитів комуністів про перерву, рішення таки було прийнято. У парламенті перед депутатами виступив глава МЗС Любомир Заоралек, який заявив, що, відповідно до Мінських угод, перемир'я на сході України в даний час працює. «Це правда, що економічна ситуація в Україні не дуже хороша, але необхідно, щоб ми вже, нарешті схвалили договір. Досить вже ганьбитися перед

усією Європою. Якщо ми говоримо ні, це означає, що Путін розширив клуб своїх прихильників», – сказав Заоралек депутатам перед голосуванням. Після схвалення парламентом документи відправлять на підпис президенту Чехії Мілоша Земану, який відомий своєю симпатією до Росії. Під час обговорення перед ратифікацією Угоди про асоціацію з Україною чеські соціал-демократи намагалися наполягти на прийнятті документа із застереженнями. Таку ініціативу висунув депутат Ярослав Фолдина – один із найближчих до президента Земана депутатів. Він запропонував прийняти супровідну резолюцію, згідно з якою зближення України і ЄС буде можливим лише після проведення серйозних економічних реформ. Також пропонувалося вказати в резолюції необхідність «обмеження впливу корумпованих олігархів з їхніми приватними арміями» і «придушення будь-яких проявів

крайнього націоналізму». Незважаючи на те, що за таку пропозицію проголосували тільки соціал-демократи, цей аргумент може використовуватися Мілошем Земаном для затягування підписання документів про ратифікацію.

Раніше ратифікацію, яка мала відбутися ще у травні, заблокували чеські комуністи – у той самий день, коли до Праги прибула українська делегація. Чехія вважається однією із «проблемних країн» в процесі ратифікації Угоди, поруч із Грецією та Кіпром. Не ратифікувала договір також ще тільки Бельгія, однак тут процес ратифікації має відбутися у всіх регіонах країни. Решта 24 з 28 країн-членів Європейського союзу повністю завершили парламентський процес ратифікації Угоди про асоціацію Україна-ЄС. Сенат Чехії ратифікував Угоду про асоціацію між Україною та ЄС ще 10 грудня минулого року.

Європейська правда

Постачання окупованого Криму заблоковане

Учасники блокади Криму перекрили бетонними плитами залізничну колію, якою на завод «Кримський титан» привозили сировину, а із заводу відправляли продукцію. Про це заявив член Меджлісу Ленур Іслямов. «З цієї гілки до 19-го числа ходили вантажі. Зараз, після 20-го числа, фури зупинені, і на материкову Україну їм в'їзд заборонений. Вони спробували везти через Армянськ, завезли локомотив, вони з'їздили на ньому 8 вагонів з содою... Зараз там стоять бетонні плити, які просто так пересунути не вдасться», – заявив він. Завод належить олігархові Дмитру Фірташу. Активісти, переважно кримські татари та українці, які блокують адміністративний кордон з окупованим Кримом, сподіваються на участь держави у подальшій блокаді півострова, каже лідер кримськотатарського народу Мустафа Джемільєв. За його словами, від громадянської блокади постраждала у першу чергу окупаційна влада так званого «прем'єра Криму» Сергія Аксьонова. «Росія вже втратила більше 30% свого золотовалютного резерву. І якщо так піде далі, а я думаю, що все піде ще більш прискореними темпами, то спритності у цього окупаційного режиму залишається всього лиш на два роки», – зауважив уповноважений президента України у справах кримськотатарського народу. За його словами, активісти не

планують залишатись на умовному кордоні з Кримом надовго. У Кабміні розроблено проект, згідно з яким торгівля припиняється, але буде дозволено українським громадянам з українськими паспортами перетинати цю межу, купувати необхідні продукти і знову повертатися до окупованого Криму, пояснив Джемільєв.

Лідер кримських татар розповів також про побоювання Петра Порошенка щодо можливого відключення Росією електроенергії у частині Луганської області, якщо Україна вчинить це з окупованим Кримом. Джемільєв вважає, що жителі східних областей повинні потерпіти, якщо терпіти готові його співвітчизники у Криму. «Ми будемо наполягати на тому, щоб Україна перекрила Криму і електроенергію. Всі шляхи, які полегшують життя окупантам, повинні бути перекриті», – наголосив він. Кожного місяця Україна відправляла в окупований Крим товарів на майже півмільярда доларів. Від 20 вересня активісти розпочали блокувати шляхи, що ведуть з України до Криму, не пускаючи фури з харчами та іншими товарами. Лише

в перший день «блокади» до Криму не потрапили понад 200 вантажівок. За даними активістів, влітку через тутешні пункти пропуску проходили по 400-500 фури на день. Активісти називають цю акцію «громадянською блокадою», і кажуть, що в такий спосіб хочуть привернути увагу до утисків проти кримських татар в анексованому Криму. А також до парадоксальної, на їхній погляд, ситуації, коли Україна постачає харчі на територію, яку вважає окупованою. У Криму тим часом заявляють, що більшість харчів на півострові мають російське походження, і що півострів залежить від України все менше і менше.

нв, бі-бі-сі

Зустріч із діаспорою США

Президент України Петро Порошенко розпочав свій візит до Нью-Йорка для участі у 70-й сесії Генеральної Асамблії ООН із зустрічі з українською громадою. «Надзвичайно важливо зараз для українців відчувати єдність світу», – заявив глава держави. Порошенко подякував за внесок української громади Америки у справу становлення Українського Війська. Нещодавні міжнародні навчання Україна-НАТО з подолання наслідків надзвичайних ситуацій на Яворівському полігоні показали, що «не лише цікаво українцям навчитися у наших американських партнерів, як воювати, а американцям цікаво навчитися, як вести бойові дії». «Українці ніколи не програють, бо з нами правда, з нами Господь Бог, ми захищаємо нашу землю, не ми прийшли до них, а вони прийшли до нас. І не важливо, якою мовою розмовляють українці кримськотатарською, українською, російською або єврейською», – заявив Петро Порошенко. «Нам, як повітря, потрібна трансатлантична єдність... Це цивілізаційна боротьба, а не внутрішній конфлікт, як це намагається подати агресор», – наголосив президент, і додав, що найкращий рецепт полягає у тому, аби Росія вивела війська, звільнила заручників, а Україна відновила контроль на кордоні, тоді за тиждень на Донбас повернеться мир. Ключовим елементом деескалації є Мінські угоди, підкреслив Порошенко.

Глава держави назвав «доброю традицією» розпочинати кожен іноземний візит із зустрічі з діаспорою. «Це справжні герої, які зробили великий внесок у боротьбу України за свою свободу, і продовжують

робити життєво важливий внесок зараз, коли ми реформуємо свою країну». Діаспора робить величезний внесок у забезпечення міжнародної підтримки України. «Така підтримка є запорукою нашої перемоги», – наголосив він. Президент вручив державну нагороду – Орден княгині Ольги III ступеня президенту Українського конгресового комітету Америки Тамарі Галло-Олексій. У своєму виступі пані Тамара відзначила, що українці Америки започаткували свій власний Євромайдан на підтримку України. «Вся українська громада Америки стоїть поруч зі своїми братами в Україні», – заявила президент УККА. – Настав час для світової спільноти відстоювати головні принципи Об'єднаних Націй – захист безпеки та стабільності». Тамара Галло-Олексій запросила Президента відвідати у листопаді Вашингтон для участі у церемонії відкриття Меморіалу жертвам Голодомору.

Також президент вручив орден Данила Галицького родині загиблого бійця, який повернувся в Україну зі США і загинув у боях під Іловайськом. Марк Паславський, відомий воїн за позивним «Франко», загинув

Президент нагородив Марка Паславського, передавши орден його родині

на Донбасі, захищаючи незалежність та суверенітет України від бойовиків та окупантів. Присутні вшанували хвилиною мовчання загиблого українського бійця. «Для мене він є прикладом справжнього українця – патріота і християнина. Він помер як герой, захищаючи Україну», – сказав Петро Порошенко.

Марк Паславський приєднався до батальйону «Донбас» у квітні 2014 року. Загинув 19 серпня 2014 року під Іловайськом, похований 26 серпня на Аскольдовій могилі у Києві. Він народився в Нью-Йорку в українсько-американській родині. Закінчив військову академію в США, і в 90-х роках приїхав до України, працював у фінансовому секторі. Отримав українське громадянство.

відіа

Обшуки серед «свободівців»

Міліція наприкінці вересня провела обшуки у «свободівців» у кількох містах України. Обшуки проводилися у справі про вибух під Верховною Радою 31 серпня, у результаті якого постраждала понад сотня солдатів, троє загинуло і четвертий помер після коми у лікарні напередодні обшуків. В якості підозрюваних проходять 20 осіб, повідомив радник міністра внутрішніх справ України Іван Варченко, ще близько 200 – це свідки у цій справі. Зокрема, проводиться обшук у будинку керівника Контрольно-ревізійної комісії ВО «Свобода», колишнього народного депутата Олега Гелевея, який проходить як підозрюваний. За даними прес-служби ВО «Свобода», у суботу, 26 вересня, почалися обшуки

в помешканнях членів Одеської обласної організації ВО «Свобода» Гліба Громова, Олександра Станкова, Костянтина Василькевича, в будинку дружини голови Київської ОО партії «Свобода» Ігоря Сабія, а також у журналістки «Українського тижня», бійця-добровольця Валерії Бурлакової, яка взагалі не була 31 серпня у Києві.

У той день Рада попередньо схвалила законопроект щодо децентралізації в Україні, який, крім іншого, схвалює особливий статус Донбасу. Після цього під Радою почалися заворушення, в ході яких у правоохоронців кинули бойову гранату. У результаті було госпіталізовано понад 130 осіб. Четверо нацгвардійців померли. У МВС звинуватили «свободівців» у цьому злочині

ні і провокаціях. У самій «Свободі» стверджують, що силовики «першими застосували силу до протестувальників», а влада «провокує патріотів». Пізніше президент України Петро Порошенко і глава МВС Арсен Аваков назвали те, що відбулося під Радою «спланованим терактом», в результаті якого повинно було постраждати більше людей, зокрема – депутати і журналісти, оскільки терористи планували закинути кілька гранат в будівлю Ради. Суд заарештував майже всіх затриманих підозрюваних у підготовці теракту.

тиждень

П'ятий Форум української молоді діаспори в Одесі

Делегати форуму біля Аккерманської фортеці

В Одесі з 26 до 28 серпня цього року відбувався П'ятий Форум української молоді діаспори. Впродовж трьох днів молоді лідери та представники молодіжного світового українства з 22 країн світу обговорювали можливості об'єднання зусиль в освіті та культурі, волонтерстві та гуманітарній допомозі Україні.

Цьогорічний з'їзд складався з двох частин. Перший етап – це табір молоді діаспори. Він розпочався 19 серпня у мальовничому селищі Сергіївка в Одеській області. На цьому етапі учасники мали змогу ознайомитися з культурною та історичною спадщиною Одещини. Другий етап – 26-28 серпня у Одесі – це Форум та річні збори Світового Конгресу Українських Молодіжних Організацій (СКУМО). Організаторами Форуму були СКУМО за підтримки Міністерства молоді та спорту України, Світового Конгресу Українців та Одеської обласної державної адміністрації, Одеської обласної та міської рад.

СКУМО є міжнародною надбудовою, що об'єднує молодіжні організації світового українства, Президентом якого є Мирослав Гочак. Щороку, починаючи з 2011, захід міжнародного формату молодіжне світове українство проводить в Україні. «На форумі були дискусії про потенціал закордонного українства у формуванні

іміджу України за кордоном, роль діаспори в залученні інвестицій і лобіювання економічних інтересів, координація волонтерського руху», – зазначив Олексій Захарченко громадський активіст та представник Президента Світового Конгресу Українських Молодіжних Організацій в Україні.

«Сьогодні є дуже важлива консолідація роботи в усіх галузях та напрямках діаспори плюс Україна. Тобто світове українство, щоб усі зрозуміли – це ми всі разом з Вами, нема окремо Україна, нема окремо українська діаспора, так що ми разом з Вами маємо консолідувати свої сили в усіх напрямках, як в освіті, культурі, так і в економіці. Інвестиції, ЗМІ, лобіювання українських національних інтересів – тільки разом консолідованими силами ми зможемо багато що зробити», – сказав Мирослав Гочак. Особливістю цьогорічного з'їзду стало підписання Меморандуму про співпрацю між СКУМО та Міністерством інформаційної політики України в особі міністра Юрія Стеця.

Делегатам з Греції, Данії, Канади, Молдови, Польщі, Росії, Румунії, Чехії та Японії вдалося познайомитися з однолітками, які єдині представляли молодіжні організації та об'єднання проукраїнських сил України, зокрема, «Молодь Свободи», «Сокіл» та «Карпатська Січ». Одеський активіст Владислав Печкін презентував діяльність «Студентської Свободи», розповівши про створення однойменної альтернативної студентської профспілки для сприяння підвищенню якості освіти в Україні, захисту прав українських студентів. Окремо акцентував увагу щодо антисепаратистської ініціативи «Альма-мати проти вати»,

яку започаткували одеські студенти проти викладачів, які в академічному середовищі публічно поширюють антиукраїнські погляди та закликають до сепаратизму. Завдяки цій ініціативі вже вдалося виявити і домогтися усунення від роботи та притягнення до відповідальності кількох сепаратистів навчальних закладів сходу й півдня України.

Учасники Форуму висловили бажання проводити частіше збори молоді, обговорювати спільні проекти, зокрема, у Литві заплановано створити молодіжну організацію «Зоря», а лідер «Молоді Свободи» Юрій Ботнар запропонував у співпраці з українськими студентами Німеччини, Росії та Чехії провести міжнародні збори студентів в Україні.

В Одеському національному театрі опери та балету під час Форуму відбулися зустрічі з депутатами Одеської обласної ради, видатними політиками та культурними діячами. Ініціативна група закордонних українців також зустрілася із головою Одеської обласної державної адміністрації Міхеїлом Саакашвілі, на якій делегати з Чехії промовили про можливість співпраці в галузі туризму між Пльзнем та Одесою.

Олекса Мартинець
делегат ФУМД від УІЧР

Смуток у Гуменному

У радісній і урочистій атмосфері розпочався новий 2015/2016 навчальний рік в школах з українською мовою навчання і з вивченням української мови в Пряшеві, Орябині, Удолі та Ублі. Не так радісно розпочався новий навчальний рік в Гуменному.

За рішенням міського самоврядування в Гуменному (приматорка Яна Вальова) і зі згодою Міністерства шкільництва СР ще в минулому навчальному році Основна школа-інтернат з українською мовою навчання (директор Микола Петрашовський) була переселена з власного будинку на Лісовій вулиці в будинок Основної школи по вулиці Кудловській в Гуменному з тим, що

і надалі збереже характер національної школи. Не сталося так. Після переселення батьки не виявили інтересу посилати своїх дітей в перший клас школи, хоч дирекція школи ще далеко до початку 2015/2016 навчального року всяко приваблювала батьків, навіть тим, що в школі поруч з українською буде вивчатися і «русинська мова». Батьки не записали в перший клас жодної дитини. В результаті школа-інтернат остаточно припинила своє існування і злилась зі словацькомовною Основною школою по вулиці Кудловській в Гуменному. На цьому місці додаймо, що ліквідація школи в Гуменному не відбулася без впливу радикального крила русинського руху.

60. výročie založenia školy

Тим самим закрилась остання сторінка національної школи-інтернату, яка була побудована ще на початку 60-х років минулого століття для дітей широкої околиці Гуменщини і Снинщини.

Мирослав Ілюк, ukrajinci.sk

Збори СКУ в Мадриді

У Мадриді відбулися Річні загальні збори Світового Конгресу Українців. 11 вересня у столиці Іспанії представники українських громад з двадцяти країн світу зібралися у престижному приміщенні інституту Сервантеса, що є відомим у світі іспанським культурним центром. Серед гостей були присутні високі представники владних структур Іспанії, України та Канади, які привітали учасників зборів. Також надійшли привітання від Президента, Прем'єр-міністра, Голови Верховної Ради та Міністра закордонних справ України.

Президент СКУ Євген Чолій висвітлив основну діяльність СКУ протягом минулого року. Конгрес підтримував Україну в її тривалій боротьбі з російським агресором за збереження своєї незалежності і територіальної цілісності. Президент СКУ нагадав учасникам, що Україна захищає європейські цінності та зупиняє просування Росії на Захід. Також відбулось вручення ювілейних медалей СКУ «200 років з дня народження Тараса Шевченка» за значний внесок у популяризацію творчої

спадщини та вшанування Тараса Шевченка за межами України, яких були удостоєні 67 осіб з 18 країн.

Того ж дня було проведено круглий стіл на тему координації діяльності складових організацій СКУ в боротьбі з російською дезінформацією у світі, який викликав найбільше дискусій. Також обговорювали координацію гуманітарної допомоги та підтримку Україні. Олесь Шокало із Праги запропонував провести річні збори СКУ у 2017 року в Чеській Республіці.

Організатори в Іспанії запропонували організувати ходу всіх учасників з'їзду центральними вулицями Мадриду із атрибутикою українських прапорів та тих країн, які представляють діаспору. Тоді діаспори виступили на народному віче, де до

Олесь Шокало з Чехії – у центрі ходи Мадридом

всіх присутніх звернулись президент СКУ Євген Чолій, президент СКУ Ярослава Хортяні, голова Українського конгресового комітету Америки Тамара Галло-Олексій, президент Конгресу українців Канади Павло Грод, представник від Чеської Республіки Олесь Шокало, представниця Греції Галина Маслюк та інші. Річні загальні збори СКУ тривали до 13 вересня.

[Сайт СКУ](#)

Відпочинок дітей на Балатоні

З 3 по 10 серпня цього року відбувався традиційний україномовний табір на озері Балатон. Готель «Рів'єра» в мальовничому місті Балатонфьолдвар на десять днів став домівкою для українських та угорських дітей. Кожного року до табору приїжджають діти з України. Цього разу учасниками табору стали діти героїв АТО, які приїхали з різних куточків України – Дніпропетровська, Бродів (Львівська обл.), Гусятина (Тернопільська обл.), Рівного – усього 20 дітей разом з вихователями. Програма табору була дуже насиченою. День починався з ранкової зарядки, яку

патріотичні пісні, читали відгуки таборовиків, була дискотека.

Майже всі вихователі табору були з педагогічною освітою. З угорського боку – це др. Наталя Шайтош-Запоточная, Шікк Кристина, Бернат Вікторія та Бернат Ференц, Уляна Княгинецька, Світлана Лайгут, Юдіт Чані, др. Вікторія Штефуца, з українського боку – Нікіта Федан та Ніна Кейван. Були також старші опікуни з Ниредьгази.

В таборі діти були розподілені по віку на мішані групи, до кожної групи був закріплений вихователь. Завдяки такому розподілу угорські діти мали можливість за-

провадити старші опікуни табору з Ниредьгази. А далі – україномовні, угорськомовні та креативні заняття, уроки українського танцю, купання в Балатоні, а також улюблений батут. Ввечері діти разом з вихователями вивчали та співали українські

кріпити знання української мови, а також здобути нових друзів, а українські діти ознайомились з угорською мовою та традиціями країни. Українські діти побували в Угорському Парламенті та в Будапештському зоопарку.

Згідно багатолітньої традиції, одного дня всі учасники табору здійснили екскурсію на пароплаві до міста Тіхань. Там діти поклали квіти до підніжжя пам'ятника королю Андрашу I-му та українській княгині Анастасії. У їх виконанні прозвучав український гімн, а угорський заспівали вже біля могили угорського короля. Після завершення запланованої програми – ознайомлення з Тіханським абатством та перегляду історичного фільму, – прогулюючись схилами Тіханя, діти зробили багато фотографій на згадку про цей мальовничими півострів на Балатоні. В останній день табору провели заключний концерт, і замість традиційної ватри цього разу з допомогою лампадок виклали український тризуб. Прощались дітки і вихователі, обмінюючись адресами і контактами один з одним, зі сльозами на очах. Всі учасники табору дістали позитивний заряд на цілий рік і з нетерпінням чекають наступного табору.

[ukrajinci.hu](#)

пороги

Той, хто прийшов до своєї

80-річний Левко Довгович ще юнаком потрапив до сталінських концтаборів, які не зламали його українського духу

ТЕКСТ: Микола МУШИНКА

Уродженець Ужгорода Левко Довгович прийшов до Пряшева в листопаді 1963 року 28-річним юнаком, однак з немалим життєвим досвідом за плечима: шість років таборів ГУЛАГу, закінчене музичне училище в Ужгороді (хормейстер та диригент), середня медична школа в Усті-над-Лабем (дентист), чотирирічна практика в зубній лабораторії там же, та шестирічна диригентська праця з українським хором у Празі та Карлових Варах.

Левко, як наймолодший політичний в'язень (тоді йому не було ще 15 років), став улюбленцем старших політв'язнів, які загартували його українську національну свідомість й подбали про його музичну освіту. В таборах він з успіхом керував чоловічим хором.

Першим місцем його роботи у Пряшеві був професійний Піддуклянський український народний ансамбль, куди він потрапив за конкурсом і працював співаком та конференсьєром. За ним тяглася негативна кадрова характеристика з Радянського Союзу, тому до улюбленої диригентської роботи його не допускали. Через два роки він залишив роботу в ПУНА і прийняв місце методиста для українських дитячих та молодіжних хорових колективів і драмгуртків на Окружному комітеті Культурного союзу українських трудящих та завідувача Українським клубом у «Руському домі» у Пряшеві.

У березні 1965 року він заснував у Пряшеві молодіжний хор «Весна» із студентів та студенток українських класів пряшівських

середніх шкіл, який став найвизначнішим самодіяльним колективом Пряшівщини. Від 1967 року при хорі діяла танцювальна група, оркестр та драматичний гурток, який у 1969 році поставив п'єсу «Наталка-Полтавка». «Весна» за шість років своєї діяльності дала понад 150 концертів у Словаччині, Чехії, Польщі та Україні. За цей період її членами було понад 600 молодих дівчат і хлопців. З ансамблю «Весна» вийшло кілька професійних співаків, музикантів, акторів та визначних культурних діячів-аматорів. В хорі Левко знайшов і свою дружину Олену Сувак, яка подарувала йому трьох синів і стала його вірною супутницею і помічницею.

В жовтні 1967 року Л. Довгович заснував у Кошицях драматичний колектив «ДУМКА», який поставив кілька п'єс. У 1968 Л. Довгович заснував у Кошицях хор «Ластівка». Та восени 1971 року в рамках т. зв. «нормалізації» його було звільнено з роботи і на п'ятнадцять років заборонено працювати з будь-яким українським колективом. В декреті про звільнення наведено, що він «ідеологічно негативно впливав на молодь і виховував її в національному дусі». В тому ж 1971 році його було звільнено з п'ятого курсу заочного відділу Філософського факультету Університету ім. П. Й. Шафарика у Пряшеві (спеціальність історія та українська мова і література).

Переселившись із Пряшева у Кошиці, він до 1987 року працював у будівництві, але й тут у 1979 році зміг заснувати сорокачленний дівочий хор «Май». У 1987 році вийшов на пенсію за інвалідністю внаслідок поневірянь сибірськими таборами. У цей крайнє несприятливий період руку допомоги надали йому професори Карлового університету. В Карловому університеті у Празі він 1994 року успішно закінчив вищу освіту.

У 1985 році керівництво ЦК КСУТ великодушно дозволило Л. Довговичу працювати і з українськими колективами. При ОК КСУТ у Кошицях він заснував хор «Карпати», який вже тридцять років під його керівництвом є найвизначнішим українським хором у Словаччині. Хор дав понад 500 концертів не лише у різних селах і містах Словаччини, але й в Австрії, Бельгії,

Болгарії, Польщі, Угорщини, України та Чехії.

Після повної політичної реабілітації у 1989 році культурно-громадська робота Левка Довговича стала більш інтенсивною. В 1991 році він відновив довоєнну українську молодіжну організацію «Пласт» і досі є головою Крайової пластової старшини Словаччини. Пласт під його керівництвом влаштував двадцять літніх таборів та вісімнадцять Літніх шкіл українознавства, в яких брало участь понад 2000 учасників (включаючи керівників).

Від 1994 по 1997 рік Левко Довгович був першим заступником голови Європейського конгресу українців; від 1997 по 2005 рік – президентом цієї найвизначнішої української організації Європи, з 2006-2009 року – Почесним членом президії ЄКУ. У цих функціях він зіграв важливу роль у консолідації зарубіжних українських організацій. Від 2001 по 2006 рік він був членом президії Української Всесвітньої координаційної ради у Києві.

Нещодавно Левко Довгович видав свої спогади під назвою «Хроніка життя політичного в'язня № 2А 424» (Пряшів, 2013. – 518 с.) – паралельно українською і словацькою мовами. Основу спогадів становить його засудження на 36 років таборів (від розстрілу зберегла його малолітність) та перебування у «сталінських курортах» (с. 55-462). Це – найвизначніший твір мемуарної літератури у Словаччині.

За самовіддану працю на ниві української культури Левка Довговича було нагороджено кільканадцятьма орденами й почесними грамотами, серед яких є орден президента України «За заслуги», Орден «Хреста звитяги», Медаль Братства ОУН-УПА, Срібна Медаль Міністерства внутрішніх справ Словаччини, Медаль св. Володимира Великого, Медаль мера Кошиць та ряд інших.

Вітаємо Левка Довговича з 80-літтям, а до дальших років бажаємо йому доброго здоров'я, аби він і надалі міг працювати на ниві утвердження української самосвідомості та плекання української музичної культури. На многая і блага я літа Тобі, Левку!

Крим по-українськи: веселі та сумні історії

Після цієї книжки ви захочете у Крим. З'явиться світлий сум чи тиха лють – за втраченим півостровом. Також навязливою мухою дзиччатиме усвідомлення, що того Криму більше немає. Що це не так місце, як час,

який ніколи не повернеться – на відміну від самого Криму. Бо занадто вже він повний кольорів, щоб довго zostаватися на картах сірою зоною. Крим із цих новел залишає солодкі липкі відбитки, наче від чурчхели чи пахлави на пляжі. Їх перебиває сіль морської води, яку тепер на смак не відрізнити від сліз. Це збірка новел за результатами конкурсу журналу «Країна». Автори зі всієї України і писали власну історію про півострів. Єдина вимога – місце дії Крим. Найкращі новели конкурсу журі об'єднало у книжку. Видавництво: Discursus, рік видання – 2015, кількість сторінок – 184, обкладинка тверда. Ціна у інтернет-крамниці книгарні «Є»: 57,80 грн.

Андрій Цаплієнко Книга змін

У збірці оповідань відомого українського журналіста й письменника йдеться про війну, яка несподівано прийшла в Україну і змінила життя й свідомість мільйонів людей. Герої пов'язані складним павутинням особистих

стосунків одне з одним і з автором. Вони разом з усією країною крокують дорогою змін – від застою до революції, від Майдану до війни. Історії, які трапляються з героями, видаються неймовірними, але це нова реальність, у якій треба навчитися виживати. Книга має всі шанси в майбутньому одним із літературних документів епохи, у якій нам випало жити. Рік видання: 2015. Видавництво: Клуб сімейного дозвілля. Кіл-ть сторінок: 256. Обкладинка: тверда. Ціна в інтернет-крамниці книгарні «Є»: 50.60 грн.

Євген Магда Гібридна війна. Вижити й перемогти

Гібридна війна – явище нове для міжнародних відносин. Росія використовувала цей механізм для підкорення України своїм інтересам в умовах формального збереження її суверенітету.

Автор розповідає про історичний, енергетичний, інформаційно-психологічний аспекти гібридної війни, називає причини, через які Україна стала жертвою агресії з боку Росії. Не обмежуючись твердженням «у всьому винен Путін», він аналізує причини послаблення України, зазначає головні прояви агресії і пропонує рецепт перемоги в протистоянні з найбільшою державою світу. Видавництво: Віват. Рік видання: 2015. Палітурка: тверда, матова. Кількість сторінок: 304. Ціна в Інтернет-крамниці «Наш формат»: 134 грн.

The Ukrainians: історії успіху

У книзі зібрано 20 мотивуючих розмов, опублікованих на сайті theukrainians.org протягом першого року існування проекту «The Ukrainians» – онлайн-журналу про успішних українців, ініціативу

та відповідальність. Героями книги стали успішні українці, не схильні поступатися власними принципами та цінностями, здатні перемагати у глобальному світі. Це проактивні інноватори, відповідальні громадяни й чесні люди, які реалізуючи власні ідеї й проекти змінюють Україну на краще. Рік видання: 2015. Видавництво Старого Лева. Кіл-ть сторінок: 256. Обкладинка: тверда. Ціна в інтернет-крамниці книгарні «Є»: 127.76 грн.

Лесь Белей Ліхіє дев'яності: любов і ненависть в Ужгороді

Пропонована книга – це спроба культурологічного нарису епохи дев'яностих в Україні на прикладі Ужгорода: трансформація, дефіцит, дикий капіталізм, способи виживання, контрабанда, поява

поп-культури. Дослідження базується на свідченнях безпосередніх учасників епохи трансформації. Рік видання: 2014. Видавництво: Темпора. Кількість сторінок: 368. Ціна: 50.70 грн.

Ольга Кузьменко Моя дорога птаха. Мамина книжка.

«Моя дорога птаха» – це книга, в якій пульсує суцільна емоція, живий нерв. Вона умовно розділена на три частини – своєрідний фотоальбом як обрамлення до мамині розповіді про

Андрія Кузьменка, його казка «Тарасик, тролейбус і святий Миколай» і підбірка текстів його пісень. Але насправді це слова, які мама просто не могла не сказати про свого сина, про свою найдорожчу птаху, про те, яким він був і яким завжди буде для неї. Рік видання: 2015. Видавництво: Видавництво Старого Лева. Кіл-ть сторінок: 48. Обкладинка: тверда. Ціна в інтернет-крамниці книгарні «Є»: 58.56 грн.

gd3

Vizitky, logotypy,
webové stránky
pro Vaši firmu

www.gd3.cz

Гуси не винні

ТЕКСТ: Юрій ВИННИЧУК

Фейсбук стає усе дужчою рушійною силою, яка навіть деколи потужніша за пресу. Не секрет, що окремі блогери мають читачів уже більше, ніж деякі сайти і переважають навіть тиражі багатьох газет. Врешті решт я й сам пересвідчився в цьому. Досить висловитися з тієї чи іншої нагоди, як небавом телефонують з різних редакцій і просять коментаря.

Якось, завітавши до одного львівського ресторану, я запитав, яке вони пиво мають. Офіціант відповів: «Маємо чеський «Жатецькі гусь»». Я розсміявся і пояснив йому, що «ЖГ» таке чеське, як я балерина. Бо не існує в Чехії такого пива, як і не існує слова «гусь». Він з недовірою поглянув на мене, але сперечатися не став.

Ось про це я й написав на ФБ, додавши, що насправді це пиво – російське, а оскільки ми бойкуємо російські товари, то нема чого його пити. Тим більше, що воно й близько не нагадує за смаком чеське пиво. Після того до мене перетелефонували з газети, дещо уточнили і опублікували все, що я думаю про «ЖГ». Реакція не забарилася. І саме від виробників цього пива. «Доводимо до Вашого відомо, що пиво ТМ «Жатецький Гусь» з липня 2011 року виготовляється в Україні на

трьох виробничих площадках (Київ, Запоріжжя, Львів) компанії ПАТ «Карлсберг Україна». У рекламних матеріалах бренда та на етикетці продукції не йдеться про те, що це чеське пиво. Зазначається інформація, що у виробництві пива «Жатецький Гусь» використовується жатецький хміль, що відповідає дійсності».

Дивно таке читати, коли на пляшці пишеться на чеський лад «Žatecký Gus» та «Традиčné světlé pivo». Відразу хочеться запитати: про чию тут традицію йдеться? Якщо про українську, то чому напис чеською? А якщо про чеську, то чому від цього відхрещуватися? Нижче на етикетці зображена панорама Калінінграда. Який вона має стосунок до містечка Жатець? І якщо це українське пиво, то що робить в його назві і в рекламі слово «гусь», яке не є ані чеським, ані українським? І який сенс у вік інтернету заперечувати очевидне? Кожен може довідатися, що бренд «ЖГ» – російський: «арбитражный суд Москвы подтвердил решение Роспатента, которым крупнейшему в РФ производителю пива ОАО «Пивоваренная компания «Балтика» было вторично отказано в регистрации товарного знака Žatecký Gus, – писала «Независимая газета» (09. 10.

2012). Отже, в Росії справедливо вирішили, що цей товарний знак дурить споживача, а вся рекламна кампанія будується на його обмані.

У Чехії такого пива просто не існує. А ще чеською гусак не «гусь», а «husa». Але кого це цікавить? Головне – «намахати» покупця. Для цього й створена фантазійна реклама. І ось уже читаємо: «В эфирах украинских телеканалов появилась экранизация знаменитой чешской легенды о гусе, который помогал пивоварам города Жатец отбирать для приготовления пива наиболее качественный и ароматный хмель».

Тут брехня на брехні й брехнею поганяє, бо не існує такої легенди. Кажу це, як людина, яка вільно володіє чеською. Зрештою, цю рекламу самі ж чехи і висміяли, заявивши, що легенда висмоктана з пальця. Про це ж пише і чеська Вікіпедія: «Žatecký Gus je ruské světlé pivo plzeňského typu, vyráběné společností Baltika Breweries – člen skupiny Carlsberg. Pivo je prodáváno pouze v zemích bývalého Sovětského svazu a v České republice není dostupné. Presto, ze se jedná o ruský výrobek, bývá prezentováno jako tradiční české pivo; jeho název je uváděn vždy v latince, a reklamy na pivo jsou namluvené česky – byt s ruským přízvukem. Na ruském trhu bylo toto pivo poprvé uvedeno v roce 2009. Rozšířeno bylo později i na Ukrajinu a do dalších zemí».

Питається, чому досі цієї інформації на Вікіпедії виробники не опротестували? Невже присутність чеського хмелю дає право на те, аби робити написи чеською? Хіба хміль – єдиний імпортований компонент? Адже давно відомо, що більшість тих пив, які виробляють транснаціональні корпорації, насправді імітація пива. Бо всюди присутні підсилювачі смаку, піни і кольору, а ще стабілізатори і консерванти, які в Європі заборонені. І замість того, щоб дбати про якість своїх виробів, наші підприємці кидаються у погоню за псевдозарубіжними брендами, нехтуючи місцевими українськими традиціями.

Ось і львівська броварня, яка теж грішить «Жатецьким гусьом», святкує своє трьохсотріччя. Дата смішна, бо пиво у Львові варять ще з часів короля Данила. Але заїжджим ділкам не йдеться про правду. На їхній специфічний погляд львівське пиво не може бути старшим за петербурзьке. От і вигулькнула дата «1715».

Львів

Ворожі голоси

ТЕКСТ: Микола ШАТИЛОВ

Того дня, а саме в понеділок, 13-го липня року Божого 2015-го не сходила з усіх язиків назва українського міста – Мукачеве! ...через події в Мукачеві, ...у лісі поблизу Мукачева, ...відкликали з Мукачева... З українського Мукачєвого став ураз російський «Мукачев». Наполегливість, з якою слово відмінювали на московський штиб, змусила мене перечитати чи не всі – від рання до смеркання – повідомлення.

«Порошенко проводить засідання...». Порошенко засідання, звісно ж, не проводить, а **провадить**, бо засідання не пані, яку, так, можна і проводити. «...розплутати клубок застарілих проблем, які потребують негайного вирішення...». Проблеми, ясна річ, потребують негайного... але не вирішення, а **розв'язання**. Клубок (нитки) українці не розплутують, а **розмотують**. Коли ж ідеться про усталений вислів, удаються до своєї системи образотворення: **знайти кінці, розкусити горіх** або й **розкрити злочин**. Переінакшити російське «распутать клубок» на український нібито стьон означає – дерти живцем з чужої мови.

Ще не відкотився московський клубочок, а вже й тут інше причадалля: «...ми почали затискати гайки». Не знавши, що росіяни мають ідіому «закручувати гайки», не втямиш, які такі гайки і, найголовніше, в чому(!) їх затискають. Словом, класична калька, і постала вона внаслідок незнання таких питомо українських фразеологізмів, як: **не давати попуску, посилювати режим**.

«...виникла перестрілка». Простісіньке речення, а як сушив собі голову не менш, як п'ять хвилинок, бо не міг зрозуміти, як, як, як... виникає перестрілка. У кінці дотумкав. Спала на пам'ять російська словосполука «произошла перестрелка». Знайки, які спромоглися з трьох слів зліпити загадкове речення, мислять так само, як мислив безвічний, виявляється, Шельменко: «Пан – Шпак, а капітан – Скворцов. А шпак у російщині – *скворец*. Таж вони з капітаном – родичі!». Ні, українське «виникати» аж ніяк не рідня російському «происходить», а тому правдивий українець скаже: в Мукачєвому **мала місце перестрілка**.

Давненько, на світанні Незалежності, писав Святослав Караванський: «Тенденція «прив'язати» нашу мову, її лексику, її вимову, її морфологію до російської мови – тенденція колонізаторська. На жаль,

саме ця тенденція і далі панує в нашому мовному господарстві». Це вже не тенденція, а написаний закон: має бути так, як у росіяни, але з «хахляцкімі витребеньками». Ніколи не скажуть, не напишуть «людські права». Права людини – і квит! Українські класики не вживали такого, як «житло людини», «тіло людини», «нога людини». Як батогом по воді!

Ось лунає: у якості міністра, у якості уповноваженого... Мовні покручі! З чого? А з того, що в Росії кажуть «в качестве министра», «в качестве уполномоченного»... Валашать українську мову, нищачи її неповторну тональність, і мова Шевченка обертається на неоконструктивний суржик. Пішовши в стопу за тими суржикознавцями, які поставали академіками з ласки КГБ, писаки вдають, що українщина не має конструкції з неособовими дієприкметниками: *злочинця оголошено в розшук, злочинця затримано*. У них скрізь і всюди: злочинця **оголосили**, злочинця **затримали**. А може, ми і «злочинця» теє... закатуємо? Може, ми натомість «злоумышленника» позичимо? У хахляцькому, відома річ, пір'ї, як от: «...зловмисники намагаються наживатися». Позичають, аж гай шумить, і не туди, що словечко «зловмисник» – лексична пошварка.

Самобутності надає українській мові і так звана псевдоваріантність: українці розрізняють поняття дії та наслідку дії. Наприклад: відшкодування – дія, а відшкодування (певна сума) – її наслідок. Росіяни таких понять не розрізняють, а тому... Мудрагелі геть відкидають віддієслівні іменники: «сплатили значне **відшкодування**». На вербі груші? Зате на московський копил!

Той копил аж так дається знаки, що й речення з шести слів може мати шість помилок, та хоч би й таке: «Винних за ці злочини не встановили». Копія з російського: «Винных в этих преступлениях не уста-

новили». Українською мусить бути так: «Винуватців тих злочинів не виявлено».

Та взірєць злочинного недбальства – ось: «...застосовуємо заходи проти відтоку капіталу у податковій раї». *Застосовуємо заходи* – живодер з *принимает меры*; слово «відтік» – наскрізь штучне, створено його малоросійськими мовознавцями, які хотіли довести «великоросам», що й ми, Химко, люде; український аналог російського «отток» – **відплив**.

За недбальство не злочинне годі й казати: у випадку необхідності (**в разі потреби**), введення (**запровадження**) візового режиму, їх розшукують до цих пір (**і досі**), наведення порядку (**порядкування**), доведеться оплатитися (**заплатити**), доведеться рахуватися (**зважати на що, брати до уваги що**), можуть засудити до (**на**) 25 років...

А коли ми вже «в суді», то поглянемо, як редактори дають раду правничому назовництву. Питомих українських висловків «тягти до права», «чинити слідство» «учинити (закладати) позов» та багатьох інших не можна знайти і в днь зі свічкою. Тільки – притягати до суду! Тільки – провадити слідство! Зрозуміла мова московських дяків, але... Але з малоросійськими знов-таки витребеньками. «...веде розслідування у кримінальному провадженні». Ти ба, не розслідує, а веде...

«...під час здійснення розслідування та судового розгляду...» А український суддя сказав би: **під час слідства та судової**

розправи. Гадаєте, не було таких суддів? Були! Та ще й у ті часи, коли на землях майбутньої Московії «великороси» жили по лісових хижках з віття та жердин і вбиралися у вовчі шкури. Ну, а тепер нащадки тих українців, яким князь Володимир Святославович уклав «Судовий статут» (початок XI століття), без усякого сорому копіюють назовництво московитів. Дивотвором правничого копіювання є слово «провадження». «Що таке **провадження**? Чи можна це взяти окремо слово зрозуміти? Це дитя бездумного мавпування має заступати в юридичних текстах російське слово **производство**, яке росіяни створили, скоротивши слово **судопроизводство**. Скорочення цього слова росіянами цілком зрозуміле: **судо-производство** має аж шість складів. Тому, втявши два перші склади, росіяни послуговуються в юридичних текстах словом **производство** (чотири склади), розуміючи під цим словом термін **судопроизводство**: «дело поступило в **производство**», тобто «у **судопроизводство**». Українське словесницьке мовознавство після погрому українства у 30-х рр. XX століття не здобулось на розумну українізацію слова **производство** в наших юридичних текстах, переклавши його, як **провадження**. Чи потрібна була така мудра українізація? Таж слову **судопроизводство** відповідає наше чотирискладове слово **судочинство**! І нам не треба це слово ні скорочувати, ні замінити карикатурною формою **провадження**! Але це навряд чи задовольнить мавпувальників. Їм треба, щоб «око-в-око повторювався імперський стиль» (С. Караванський).

13-го липня я назбирав лише на двох важних сайтах близько сотні мовних ляпів. Усякий і всякого дня може назбирати не менше. А така усталеність є свідченням певної політики. У нашому випадку – мовної.

Олександр Сачук (Карпо) народився на Волині в сім'ї польської українки-репатріантки, однієї з 250 тисяч українців, яких з рідних домівок вигнала польська влада у 40-х роках минулого століття. Його вірші були опубліковані у нашому часописі десять років тому, після Помаранчевої революції. Нині він проживає у Чехії, й знову нам написав: «з повагою і скромністю пропоную вам свою поезію. Ці вірші я написав під впливом емоцій – від несправедливих, жорстоких фактів, болю, війни, загибелі людей, поранених, інвалідів, мільйонів біженців, зруйнованих будинків... І все через те, що одна людина (Путін) вирішила, що росіяни мають воювати з українцями. Вірші написані від щирого серця, а можливо й з волі Божої, надіюсь що приймете їх».

Повстали люди України
Повстали люди України - дівчата хлопці
і батьки
діти Богдана і Остапа
Учителі і інженери, шахтар і рільники
Всі - ідуть
Країну боронити від супостата
що наче звір накинувся на нас
Ми не дамо нашу свободу
і ті джмелі, що над вишнями гудуть
дідівську хату на селі
пенсіонера Петю і школярку Лесю
Це наші люди - наша кров
земля є наша, ліс і поле
і ворог згине - не пройде.

Пам'яті загиблих в Маріуполі
За смерть дітей і материнський плач
Батьківські сльози на очах
російський Путін винний є
добрий, хитрий і підступний
він крові нашої написав
вампір проклятий - сатана
його чекає людський суд
а Бог вже дав своє клеймо.

Літак МН17

Донський козак кричав - ура
а з неба падали тіла
жінки і діти, і лаптоп
остання марка «Полароїд»
медведик плюшевий упав
сумки летіли, гаманці
віза карт і паспорти
німецький Ганс і Патрік з Роттердаму
лежали поруч на землі
кривавий дощ покropив жито і овес
сільські дома, політі кров'ю
за що - лунало звідусіль
трава шептала і цвіркун
вони хотіли жити як усі
російський БУК сказав їм - Ні

Слов'янський Бій

Ракети «Граду» падали на нас
гриміло бухкало горіло
БТР плавився як Мартено
а ми всі кинулись вперед
по нас стріляли – ми їм вертали
«Россія!» - чули ми від них
ми їм вторили – «Слава Україні!»
слов'янський люд вмирав в бою
за рідну землю, не тайгу
за наш Дніпро і матінку Софію
за честь Богдана і Людмилу
за братів й сестер з Майдану
за «Правий Сектор»,
і наше Київське «Динамо».

Пороги – культурно-політичний часопис для українців у Чеській Республіці. Виходить 12 разів на рік. № 9/2015, рік XXIII. Підписано до друку 28 вересня 2015 року. Ел. пошта: porohy@seznam.cz. Інтернет-адреса: www.ukrajinci.cz/ua/casopys-porohy/. Номер готували: Богдан Райчинець, Владислав Роговий, Наталія Фаркаш, Мартіна Учньова, Олег Павлів, Роберт Павелка, Олександра Мартинець, Мирослав Люк, Микола Мушинка, Юрій Винничук, Микола Шатилов, Олександр Сачук, Олександра Лівінський (на громадських засадах). Використовуються повідомлення інформагентств та ілюстрації з відкритих джерел. Художнє оформлення та верстка: Тереза Меленова, Мартіна Донатова. За достовірність викладених фактів відповідає автор статті. Редакція має право скорочувати матеріали і виправляти мову, не поділяти поглядів автора. Рукописи не повертаються. Часопис друкується із фінансовою допомогою Міністерства культури ЧР. Видає: г. о. Українська ініціатива в ЧР, ДНМ, Воцелова 3, 12000, Прага 2, ЧР, uicr@centrum.cz, info@ukrajinci.cz, www.ukrajinci.cz. Тел.: +420221419821. Ід. номер: 60448296. Розрахунковий рахунок: 1925774379/0800. Реєстрація: МК ЧР/7044. **Porohy** – kulturně-politický časopis pro Ukrajince v České republice. Vychází 12krát ročně. Název je odvozen od ukrajinského «porih» – práh domu, říční práh. Č. 9/2015, ročník XXIII. Uzávěrka: 28. září 2015. E-mail: porohy@seznam.cz, web: www.ukrajinci.cz/cs/casopis-porohy/. Číslo připravili: Bohdan Rajčinec, Vladyslav Rohovy, Natalie Farkaš, Martina Učňova, Oleh Pavliv, Robert Pavelka, Oleksa Martytec, Miroslav Iluk, Mikuláš Mušinka, Jurij Vynnyčuk, Mykola Šatylov, Oleksandr Sačuk, Oleksa Livinsky (dobrovolně). Používáme zprávy informačních agentur a ilustrace z otevřených zdrojů. Grafika: Tereza Melenová, Martina Donátová, www.gd3.cz. Časopis vychází s finanční podporou Ministerstva kultury ČR. Vydává: o.s. Ukrajinská Inicijativa v ČR, DNM, Vocelova 3, 12000, Praha 2, ČR. uicr@centrum.cz, info@ukrajinci.cz. www.ukrajinci.cz. Tel.: +420221419821. IČO: 60448296, číslo účtu: 1925774379/0800, registrační číslo: MK ČR/7044.

Forum kulturního partnerství uvádí

6.10.2015 19:00

Перше
україномовне
шоу "Вар'яти"

27.10.2015 19:00

Пікардійська
терція

Záštitu převzal ministr pro lidská práva, rovné příležitosti a legislativu Jiří Dientsbier

V rámci projektu "Podejme ruku Ukrajině"

DIVADLO BROADWAY

Vstupenky jsou k dispozici v síti Ticket Art
a v ukrajinském obchodě Rodina
Novákových 20 Praha 8
+420 778 856 756

Vytvoříme Vám stránky, které budou na internetu vidět díky originální grafice a kvalitnímu SEO.

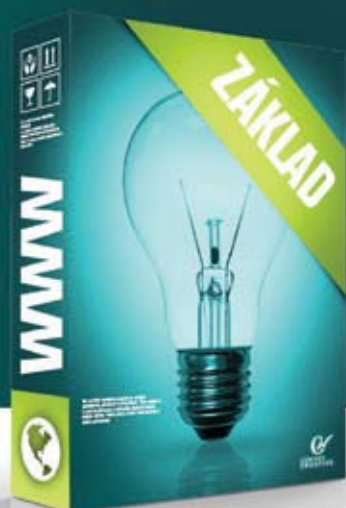
Cena **základní stránky**

350 Kč měsíčně

Eshop **profesionál**

650 Kč měsíčně

(cena je vč. hostingu a bez DPH)

Produkt WWW stránek ZÁKLAD

- ☛ stránky jsou postavené na redakčním systému ušitém na míru
- ☛ možnost snadno doplnit o SEO poradenství a o moduly newsletteru, rezervace, registrace či vlastní jednoduché webové aplikace
- ☛ ve stránkách plně obsluhujete moduly článků, galerii, textových polí

Produkt ESHOP PROFESIONÁL

- ☛ platba kartou, platební brány GoPay nebo PayU, implementace prodeje na splátky
- ☛ propojovaný systém napojení na heureka.cz, zboží.cz a google merchants
- ☛ propojovaný systém slev (množstevní, zákaznická, dodavatelská, ...)
- ☛ možnost importu produktů ze stávajících feedů (zboží.cz, heureka.cz) a další možnosti ...

HUMLNET
CREATIVE

www.hucr.cz

pro více informací volejte

+420 777 563 613